

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня

1939 року.

№ 23 (3998).

СУБОТА

4

ЧЕРВНЯ 1988 р.

Ціна 8 коп.

Публікація Тез Центрального Комітету КПРС

У центральних, республіканських, крайових і обласних газетах публікуються схвалені Пленумом ЦК КПРС 23 травня 1988 року Тези Центрального Комітету КПРС до XIX Всесоюзної партійної конференції.

У вступній частині цього документа відзначається, що наша країна переживає глибокі революційні перетворення історичного значення, ініціатором і організатором яких виступає Комуністична партія Радянського Союзу. Квітневий (1985 р.) Пленум ЦК КПРС, XXVII з'їзд визначили курс партії на прискорення соціально-економічного розвитку, всебічне оновлення радянського суспільства, вихід соціалізму на якісно новий рівень. Цю новаторську стратегію було поглиблено і конкретизовано на січневому і червневому Пленумах ЦК КПРС 1987 року, у дні святкування 70-річчя Жовтня, на лютовому Пленумі ЦК в цьому році. В результаті закладено основи теорії і наукової політики перебудови всіх сторін життя суспільства.

Мета перебудови — повною мірою розкрити гуманістичну природу і творчу могутність соціалізму. Досягнення цієї мети невіддільне від розвитку демократії й гласності, самоврядування народу, радикальної економічної реформи, морального очищення суспільства, виявлення творчих можливостей, що їх містить вільний і всебічний розвиток людини.

Якими є перші підсумки перебудови, що треба зробити, щоб усунути перешкоди, які стоять на її шляху, дати новий могутній імпульс революційному процесові оновлення, зробити його нескоротним? На ці запитання, які дуже хвилюють комуністів, всіх радянських людей, повинна дати відповідь XIX Всесоюзна партійна конференція, яка відкривається 28 червня 1988 року в Москві.

Порядок денний конференції: 1) Про хід реалізації рішень XXVII з'їзду КПРС, основні підсумки першої половини дванадцятиріччя і завдання партійних організацій щодо поглиблення процесу перебудови; 2) Про заходи щодо дальшої демократизації життя партії і суспільства.

Питання, які виносяться на розгляд конференції, мають життєве значення для партії й країни. Ми повинні дати реалістичну оцінку зробленого, підійти до того, що досягнуто, з позицій серйозного, критичного і самокритичного аналізу, розібратись, як виконуються прийняті нами рішення, гостро поставити питання, що вимагають першочергової уваги, узагальнити позитивний досвід, визначити перспективу нашого руху вперед.

Як платформа для дискусії у цих питаннях пропонуються Тези ЦК КПРС.

Через революційну перебудову, демократизацію життя в ідейно-політичній, економічній і соціальній галузях, через перетворення політичної системи, говориться в заключній частині публікованого документа, пролягає шлях до якісно нового стану радянського суспільства, до нового обличчя соціалізму.

Потрібно відродити в усьому глибокому значенні принципи наукового соціалізму, в якому людина на ділі, а не на словах стає головним фактором матеріального і духовного розвитку, його самобіллю.

Виносячи викладені міркування на обговорення, ЦК КПРС розраховує на активну участь у ньому комуністів, всіх трудящих. Це дасть змогу XIX Всесоюзній партійній конференції прийняти продумані рішення, реалізація яких прискорить рішуче просування вперед і зробить нескоротною революційну перебудову.

(ТАРС).

Нинішній номер «Молодого комуніста» незвичайний — присвячений теперішньому літературному життю краю. Тут ви знайдете останні прозові та поетичні твори молодих літераторів області, публіцистику, полемічні виступи, гумор...

...Ви неспішно йтимете тихою зеленою вулицею — і раптом зупинитесь біля цих високих залізних воріт. Обіч них побачи-

те незвичайну залізну емблему (цей символ — не випадковий), за ними — доглянуті клумби, декоративну зелень, альтанку, підметену доріжку й високий ганок старовинного будинку. Можливо, не одразу ви усвідомите, що це — зустріч із мистецтвом, що це одне із його незліченних облич і втілень...

М. Л. Кропивницький (а саме він мешкав у цьому будинку, де нині розташовано меморіальний музей) — людина стількох обдарувань, чия присутність на кону української культури позначає цілу епоху

національної культури. Він виступав як актор, режисер, композитор, залишив помітний слід і в драматургії.

Та якою багатогранною не була б діяльність Марка Лукича, якими значимими не були б масштаби його особистості, все ж вони — лише сторінка багатогранної і літературної історії краю. Перегорнути ці сторінки, щоб узнати їх, вам допоможе постійний інтерес до цієї історії. А ми пропонуємо сьогодні дещо із фотолітопису літературного життя області (6—7 стор.).

ЄВГЕН КРАСНОЖОН, слюсар, член комітету комсомолу виробничого об'єднання по сівалках «Червона зірка»:

— Це для мене не перший пленум обкому комсомолу, тому можу порівняти. Дуже сподобалась розмова. Гострі, критичні, конструктивні виступи. По-справжньому відчув, що гласність і демократія стають нормою життя і в нашій обласній комсомольській організації.

Надія БОЙКО, секретар зав. відділом учнівської молоді Олександрійського райкому комсомолу:

— Мені сподобалась побудова роботи пленуму. Перший день — секційні засідання, а вже сьогодні — пленарне. Це досить таки вдалий експеримент. Поговоривши в секціях конкретно за вузькими напрямками, ми мали змогу все підсумувати, доповнити, уточнити. Тому, мабуть, і розмова в нас вийшла така жива. Впевнена, що кожен мав що сказати...

Павло МАЛИЙ, перший секретар обкому комсомолу:

— Задоволення роботою пленуму. Ще на жодному пленумі досі не було стільки роботи в комісії по доопрацюванню проекту рішення; дуже багато пропозицій надійшло від комсомольців. Пропозицій різних: цікавих, конкретних. Вони не повинні залишитись в чотирьох стінах, а стати гласними. Це завдання на завтрашній день.

В. ЩЕРБАНЬ, другий секретар Олександрійського міського ЛКСМУ:

— Це один з кращих пленумів і, впевнений, що це думка не тільки моя. Виступили ті, хто хотів висловитися, в кого найбільше наболіло, а не поперед заплановані люди. Скільки раз ми чули: «Не готувався виступати, але...».

ТАКІХ вражень можна було б навести багато. У перерві роботи пленуму, і після його закінчення ми цікавилися враженнями учасників. Думка майже однакова: як ніколи комсомольці мали змогу висловити власну думку, подискутувати, посперечатися. І часу для всіх бажаних виступів.

Людмила ЄГЕЛЬСЬКА, секретар обкому комсомолу:

— Форму роботи за секціями ми запозичили в столиці республіки, вона здалась ефективною. Спробували випробувати її під час проведення в квітні Кіровоградської обласної практичної конференції піонерських працівників за підсумками нинішнього навчального року. І ось так само пленум провели.

Звичайно, дискусії в секціях хоч відчутно пожвавили роботу пленуму, але, готуючи його, обком комсомолу глибоко й об'єктивно намагався вивчити стан справ у навчальних закладах, прислухався до думки учнів, студентів, молодих викладачів та комсомольського активу. Ініціативна група з 11 чоловік, до якої ввійшли члени обкому комсомолу, піонерські, комсомольські працівники, вчителі, напередодні зустрічались за «круглим столом» із секретарями міських райкомів комсомолу, шкільних комсомольських організацій обласного центру та молодими педагогами області. Чимало для ефективної роботи пленуму також дало анкетування.

Що насамперед хвилювало учасників?

Навчання. У доповіді секретаря обкому ЛКСМУ **Л. Єгельської** наводилося кілька прикладів серйозного ставлення педагогічних колективів до підвищення якості знань (середні шко-

ли Гайворонського району, СШ №16, 24 м. Кіровограда), але загалом констатувалося: у багатьох учнівських і студентських колективах відсутнє творче змагання, послаблені стимули для відмінного навчання, значно знизилась якість знань учнів. Так, торік при вступі до Кіровоградського інституту сільгоспмашинобудування із 150 абітурієнтів — випускників міських шкіл 118 не підтвердили шкільних оцінок, із 51 учня райцентрів — 40, із 82 випускників сільських шкіл — 72 абітурієнти.

Бліц-інтерв'ю

— Прокоментуйте, будь ласка, ці сумні цифри.

Ольга СИНЬОКА, секретар-завідуюча відділом учнівської молоді Новомиргородського райкому комсомолу:

— У доповіді називалась цифра: 40 процентів молодих вчителів не беруть ніякої участі в покращенні роботи школи. Чому така пасивність?

Г. БОЙКО, секретар-завідуюча відділом учнівської молоді Долинського райком комсомолу:

— В першу чергу від не-

нашвилі в Тбілісі. А хіба на Кіровоградщині мало вчителів-сподвижників?

Ще одна цікава ініціатива, втілення в життя якої чекають молоді вчителі: створення обласного клубу молодих педагогів, де можна було б інтелектуально спілкуватись, розширювати кругозір, дискутувати й знаходити відповіді на найактуальніші проблеми педагогіки...

Бліц-інтерв'ю

— У доповіді називалась цифра: 40 процентів молодих вчителів не беруть ніякої участі в покращенні роботи школи. Чому така пасивність?

Г. БОЙКО, секретар-завідуюча відділом учнівської молоді Долинського райком комсомолу:

— В першу чергу від не-

їхню суть). Бо бути патріотом та інтернаціоналістом — значить усіма силами добиватись успіху перебудови. Саме тому на пленумі про це говорили так багато. І саме тут для комсомолу широке поле діяльності. Наприклад, уже 7 років очолює роботу групи «Пошук» вчитель української мови та літератури, заступник секретаря вчительської комсомольської організації Кіровоградської середньої школи №22 **Віктор Присяжний**. Учні протягом того часу розшукали більше 100 загиблих воїнів. Усі учні, від піонерів до комсомольців школи, стали ініціаторами утворення музею визволителів Кіровоградщини і будівництва стели на честь тих, хто загинув, захищаючи нашу область.

Своєрідними уроками патріотизму стало бюро добрих послуг, яке організува-

підготовленість, некомпетентність старших піонерських вожатих. До речі, щодо останніх, то з нинішнього року на такі посади будуть призначатися особи тільки з педагогічною освітою. Бо стан справ із вожатими даєкий від ідеально: щорічна змінність цих кадрів сягає 30 процентів (а в Голованівському, Новоархангельському, Новомиргородському районах вона перевищує 40—50 відсотків).

Непочатий край роботи для комітетів комсомолу та й піонерських дружин і в шкільних клубах інтернаціональної дружби. Часте робота тут оцінювалася за одним стереотипним показником: чим більше друзів по листуванню — тим краще.

На пленумі часто звучало слово «праша». Сьогодні

З ПЛЕНУМУ ОБКОМУ ЛКСМУ

ШКОЛИ: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ

28 травня відбувся пленум обкому комсомолу, який розглянув питання роботи комсомольських організацій навчальних закладів, піонерських дружин області по здійсненню реформи вищої, середньої і професійної школи та завдань, поставлених лютневим (1988 р.) Пленумом ЦК КПРС.

З доповіддю виступила секретар обкому комсомолу **Л. ЄГЕЛЬСЬКА**. В обговоренні доповіді взяли участь секретар-завідуюча відділом учнівської молоді Світловодського міського комсомолу **Т. ГЕРАСИМЕНКО**, перший секретар Новомиргородського райкому комсомолу **А. СТОЯН**, учень СШ №13 м. Кіровограда **І. НОВЕНКО**, секретар комітету комсомолу Кіровоградського педінституту **С. КОЛПАК**, вчителька СШ №34 м. Кіровограда **Н. КОРСУНСЬКА**, старша піонервожата Користівської десятирічки Олександрійського району **В. АЛЕКСЕЄВА**, учитель Богданівської СШ №1 Знам'янського району **А. ІВАЩУК**, директор обласного Палацу піонерів і школярів **Л. В. ЛИСТОПАДОВА**, завідувач відділом народної освіти обласного Б. П. ХИЖНЯК, викладач Каптанівського СПТУ №10 **І. НЕЧЕТОВА**, директор Садківської восьмирічної школи Устимівського району **В. ЛЯГУН**, заступник завідувача відділом учнівської молоді і піонерів ЦК ЛКСМУ України **В. МОМОТ**, учень СШ №6 м. Кіровограда **К. ПОЛЯНИЧКО**, завідувач відділом науки і РЕШЕТОВ, перший секретар Кіровоградського міського обкому комсомолу **П. МАЛИЙ**.

— Щоб підвищити знання учнів, бачу такі три підходи. Насамперед, вчителі треба бути вимогливішими. Бо жалючі вчительські — це не благо, а зло. Друге: батьки перестали цікавитись навчанням своїх дітей. Третє: самому вчителю треба постійно вдосконалюватись, багато знати, читати, бути вчителем з великої літери. Але ж відомо: багатьох учителів, приміром, на селі більше турбують кури, гуси та свині у власному хазяйстві, ніж учні у школі. На жаль.

Вчитель, викладач, майстер — головні фігури навчального процесу. Про це сказав на лютневому (1988 р.) Пленумі ЦК КПРС **М. С. Горбачов**, це розуміють сьогодні всі. Саме тому така посилені увага до молодих педагогів. Зліт молодих вчителів нинішньої весни засвідчив: проблема у вчительських колективах, становленні випускників педагогічних закладів багато.

Гостро мовилося про них і на пленумі. Незадоволення молодих педагогів якістю своєї праці, відсутністю кваліфікованої методичної допомоги змушують щороку близько 30 молодих вчителів покидати школу.

З виступу завідувачого відділом народної освіти обласного центру **Б. П. ХИЖНЯКА**:

— Важлива кадрова проблема: в селах не вистачає вчителів, а ми не можемо їх туди направити. Коли вступають до інститутів, каються й бояться, що підуть вчителювати в село, а закінчать — «хочу тільки в місті». Комітетам комсомолу педінституту, районних і обласного комітету треба наблизитись до застрашаного педагога. На жаль, ця турбота покладається тільки на працівників народної освіти.

Комітети комсомолу повинні дбати про те, щоб молоді вчителі здобували передовий досвід. Прикладом? Недавно дві вчительки Кіровоградки **Н. Корсунська** і **Т. Толмачова** відвідали експериментальну школу відомого педагога **Ш. Амо-**

уваги до молодого вчителя. Приходить педагог на роботу до школи — і все, весь запал, все завзяте пропадає. Є люди скромні. Ніхто не звертає на них уваги, їм здається, що вони непотрібні. Більше уваги молодому вчителю!

Саме від педагога залежить, наскільки діти виростуть грамотними й активними. В усіх навчальних закладах багато говориться сьогодні про самоврядування, але водночас не всі знають, що це таке і як його здійснювати.

Про самоврядування з трибуни сказано було багато. Особливо про шкільне. Що учням мало довіряють, що учнів рідко залучають до участі в плануванні роботи, підготовці й проведенні зборів, різноманітних заходів. Особливу турботу викликає поява в школах типових моделей «умовного самоврядування». Учням надається можливість погратися у демократію, а потім вчителі критикують учнів, дорікають їм за невміння й несамоцінність. Так, наприклад, вчинили в СШ №30 м. Кіровограда.

Секретар учнівського комітету комсомолу **І. Новенко** з СШ №13 обласного центру, назвав з трибуни пленуму кілька причин, які гальмують самоврядування: багато учнів не позбулися звички працювати за еказіркою зверху; сили і вміння комітету комсомолу школи, учком, педагогів — роз'єднані, самі по собі.

На належну увагу заслуговує, зокрема, остання думка. Школі потрібне співробітництво між учителями й учнями. І, може, не стільки самоврядування, як співврядування. На цьому аспекті проблеми наголошували кілька виступаючих.

Ще одному питанню приділялась немала увага.

Що значить бути патріотом та інтернаціоналістом? Чому на ці риси сьогодні дивляться по-новому, набагато серйозніше і глибше? (Адже ми настільки «затерли» і «заговорили» їх, що, мабуть, і не вдумувалися в

ли піонери Користівської середньої школи Олександрійського району.

З виступу **В. АЛЕКСЕЄВОЙ**, старшої піонервожатої Користівської десятирічки:

— Приводом для створення бюро добрих послуг стало рішення IX Всесоюзного з'їзду піонерів «Відродити справжню тимурівську турботу про все, що потребує нашої допомоги і підтримки». Адже протягом багатьох років ця робота зводилася тільки до допомоги ветеранам Великої Вітчизняної війни. А скільки людям потрібна наша турбота!

Турбота про сім'ї тих, хто загинув в Афганістані, про ветеранів повинна стати справою честі піонерської і комсомольської організації кожної школи.

Не все тут добре. Не один схвильований виступ пролунав: піонери часто навіть не знають, чим їм являється їхній загін, не говорять про те, що саме вони пам'ятають про життя свого героя. Отож є над чим подумати старшим піонервожатам області. І зробити висновки.

Рішення лютневого Пленуму ЦК КПРС створили нові можливості для зміцнення статуту піонерської організації, посилення взаємодії її з іншими суспільними інститутами. Переглянута структура рад піонерських організацій, ширше практикується проведення дискусій, «круглих столів» з проблем піонерської роботи при активній участі піонерів, педагогів, громадськості. Тепер у піонерів з'явилася можливість широко розгорнути свою діяльність. Головне — знайти конкретну справу до душі. В Завалівській школі-інтернаті Гайворонського району можна запозичити досвід ведення підсобного господарства, в Ісипилівській восьмирічці Вільшанського району — організації роботи різновікових загонів... Але ще інколи заважає дрібна опіка, недовіра та інертність самих піонерів, професійна не-

годи в області є немало прикладів, коли школярі та студенти активно висловлюються у виробничу практику. Восьмикласники Олександрійської СШ №11 взяли на самообслуговування всю школу, а гроші перераховують на колективну ошатну книжку, учні Звенигородської восьмирічної школи Олександрійського району вирощують сорго, виготовляють вінки... Але не все гладко в цьому питанні, немало в Кіровограді школярів та студентів, які хочуть працювати і не можуть влаштуватися на роботу.

Зрештою, проблеми існують не тільки в учнів та студентів, які хочуть трохи покращити своє матеріальне становище. Не знаходиться місця на заводах навіть випускникам СПТУ, які готують молодих робітників саме для цих підприємств.

З доповіді **Л. ЄГЕЛЬСЬКОЇ**:

— Не забезпечили місцями випускників СПТУ №14 Кіровоградське швейне виробниче об'єднання, випускників СПТУ №1 Олександрійський завод ПТО, випускників СПТУ №13 — вироб-

ничі об'єднання «Олександрівський». Міським райкомом, комітетам комсомолу профтехучилищ треба сміливіше звертатися до партійних, радянських органів і господарських орга-

нізацій для вирішення цих проблем...

Немало було піднято питань на пленумі і щодо обласного будівельного заводу, умов праці будармійців, ставлення до них господарських організацій. Прозвучало побажання обласному штабові студентських загонів і особисто командирів **І. Голубовському** користуватись своїм правом не направляти будагони в господарства, які не готові забезпечити і роботою, і умовами побуту.

З виступу **В. Т. ЛЯГУНА**, директора Садківської восьмирічної школи з Устимівського району:

— Зверху сьогодні надходять ще дуже багато вказівок і розпоряджень. А наші малокласні школи всі їх просто неможливо виконати. Якось ми з учителями перерахували, скільки нам необхідно створити в школі серед дітей різних організацій, скільки обрати керівників, то лише сьома частина (себто 9 дітей) задовільно «без портфеля».

Був і ось такий виступ заступника комсорга **9-А** класу середньої школи №6 м. Кіровограда **К. ПОЛЯНИЧКА**:

— Хочу покритикувати обком комсомолу. Наша школа якраз навпроти, через дорогу. І ми від цього потерпаємо. Нас можуть взяти з уроків і посилати на якусь лекцію, щоб заповнити порожні місця, кожної суботи у нас можуть бути суботники. Ми не маємо змоги повноцінно працювати: наші заходи можуть в будь-який час змінитися. Ми хочемо самі працювати, дайте нам таку можливість! Якось ми хотіли зібратися класом, відпочити, а нам сказали подати за тиждень сценарій вечора і... меню столу.

Бажання висловитися було в багатьох учасників пленуму. Кожен вихід на трибуну піднімав якусь важливу проблему, доповнював доповідь, уточнював проект рішення пленуму (такі пропозиції було приблизно 30—40). На проблемі освіти перестали дивитися, як на щось другорядне. Трохи пригладжені виступи секретарів-завідуючих відділом учнівської молоді Світловодського міського комсомолу **Т. Герасименко** та секретаря комітету комсомолу педінституту **С. Колпака** викликали критичні зауваження і завідувача обласно **Б. П. Хижняка**, і завідувача відділу науки та навчальних закладів обкому партії **О. О. Решетова**.

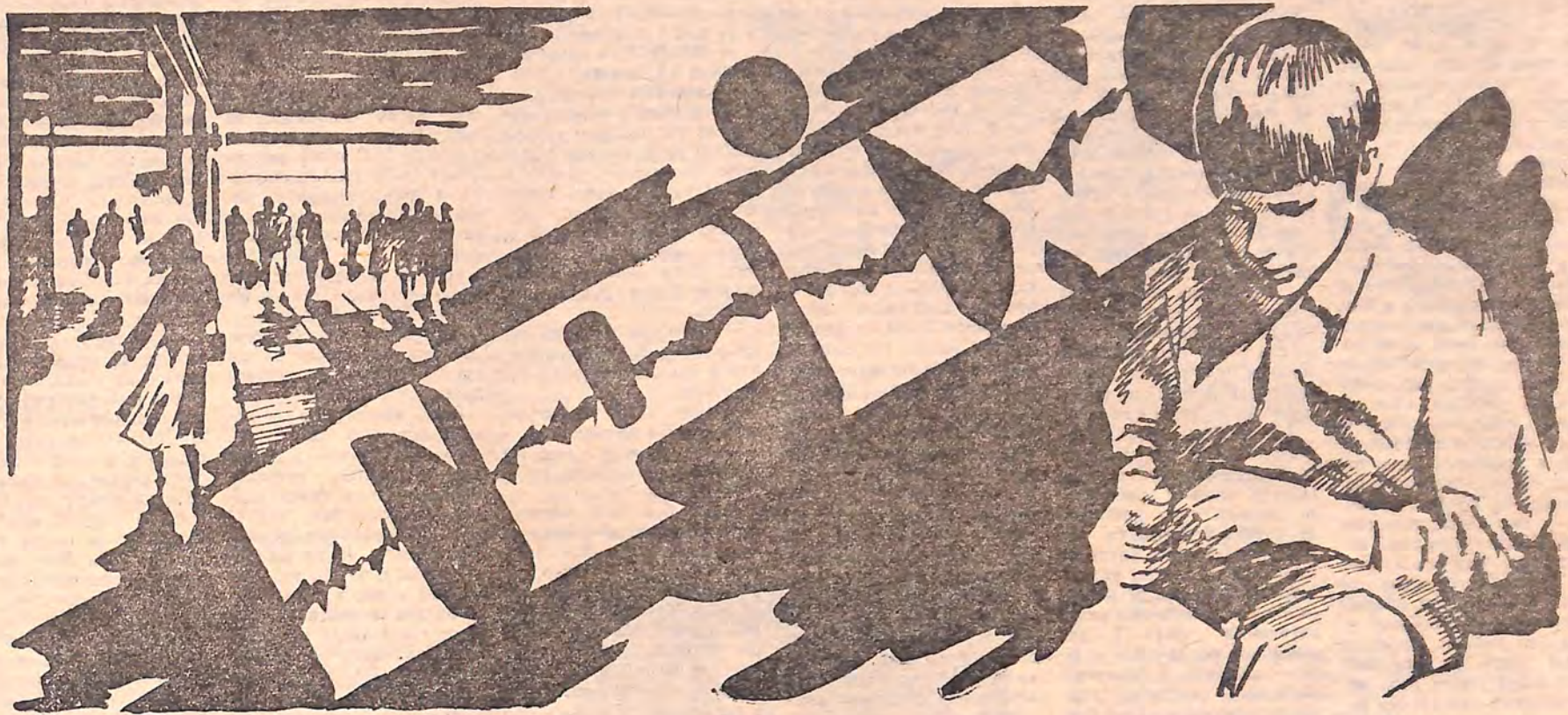
З виступу першого секретаря міського комсомолу **М. Цигульського**:

— Зовсім мало ми сьогодні говорили про самого учня. Ми не даємо можливості проявитись тим здібностям, які є в школярів. Кожна людина — це в першу чергу особистість. Варто нам про це пам'ятати.

Пленум пройшов справді по-демократичному. Хоча не обійшлося без зауважень, що не виступив базовик, робітник, мало перших секретарів, часто виходили за трибуну вчителі (важко все-таки відвинути від рознарядки, коли все наперед було розписано, відомо хто за чим. І дуже добре, що її не було — виступили ті, в кого найбільше болить).

Словами **Ільфи і Петрова** закінчив свій виступ заступник завідувачого відділом учнівської молоді і піонерів ЦК ЛКСМУ **В. МОМОТ**: «Досить говорити про чистоту, давайте виніємо підлогу». Отже, тепер — за справу.

Серед учасників пленуму була розповсюджена анкета «МК». Про найцікавіші поради, пропозиції комсомольців газета повідомить в одній з наступних публікацій.

ТОГО вечора довго не міг заснути. Перед очима все спливало його худеньке обличчя. Чорний чубчик. Карі очі — загнаного вовчачення. Вологі, недовірливі і насторожені, якісь болісні і відчужені. Дещо злякані, а якщо була в них крихітка довіри, то була захована так далеко, що ні мій спокійний тон, ні готовність допомогти не викликала історичні поради в тих дитячих очах.

Йому — десь років тринадцять, а, може, трохи більше. Так і не запитав... Приїхав я минулого суботнього дня на батьківщину, у Матусівку. Попоравшись у дворі, вийшов надвечір до тини. На середині огорожі на нижню корлатину сів хлопчиксько. Подумав, що хтось із сусідських.

— Поламаєш! — гукнув до нього.
— Ні, не поламаю!

І продовжує сидіти, перекладаючи ногу на ногу. Зайшов у калюжу, що з'явилася посеред дороги після дощу, і знову присів на ту ж корлатину.

Зайшов я до нього з саду, підійшов ближче. Уже розбирати почало.

— Може, тобі стільця принести?

Він почув у голосі роздратування і підвівся. Стоїть. Бачу — не наш, у всякому разі не з вулиці нашої.

— А ти ж чий?

— Я не з села. Я з Кіровограда.

— До кого тут приїхав?

— А за містком отак уліво повернути — їхня — раз, два — третя хата. Ще вчора я приїхав.

— Мати знає, що ти тут?

— Ні.

— Як? Мати не знає, що ти тут? Та вона ж там довше від хвилювання! Ти що!

— Вона не знає.

— Як не знає? Ти ж дома не почував.

— Я прямо з Рівного. Із інтернату. Додому не можна — лупитимуть. У школі луплять, — сказав хлопчик з сумом, але так збайдужіло, ніби це вже була звичайна і якась законна справа.

Звати його Сергієм. Сестру старшу мати теж віддала в школу-інтернат, тільки в Кіровограді. Батько їх ніби покинув. Мати працює у профтехучилищі. А потрапив він аж у Матусівку таким чином. На вулиці 50-річний Жовтня ніби його дім. З цього дому до свого діда у сусідню Павлинку їхали внуки, взяли і йому квиток. Спати у діда не було де, то його відвели до дідових родичів, які на нашій вулиці, хат через шість.

— А сьогодні дід прийшов п'яним, то хлопці сказали, щоб тікав, бо буде бити.

— А чому ж ти в Кіровоград не поїхав?

— Грошей не було... Ноги у мене болять...

Стоїть воно переді мною. Повні кеди води — напередодні злива була. Мокре.

— Ти, певне, і голодний?

Махнув ствердно головою.

Пішов у хату, вніс йому рогаляка, що привіз із міста, бо чогось іншого не було. Хата пуста, не топиться.

З'їв за два-три кусні.

— А чого ж тебе хлопці б'ють?

— Із старшого класу. Вони мене примушували вкрати у магазині магнітофон...

Защеміло серце... Згадалося дитинство, школярство, важкі роки. І мама...

Пішло до ночі, і хлопцеві треба було десь почувати. Я не міг взяти його, бо хата холодна, напоятися теж не можна, бо безвітряно і повна хата диму надійде, та і вкритись нічим.

— Підемо зараз ми з тобою до дяді Володі.

Живе через дві хати депутат сільської Ради Володимир Стоян. Добра людина.

— Я спав у їхніх родичів. А сьогодні вони пішли в гості, то сказали, що будуть пізно, або й зовсім не будуть...

— Ясно, хлопче, ясно.

Володимир Пилипович вислухав історію і сказав:

— Погодувати — я нагодую і на дорогу дам, а почувати поведу до гуртожитку, бо приїхали і внуки, і діти.

І очі у Володимира Пилиповича від цієї історії, яку переповів хлопчина, аж зволожались. Боляче...

— Сьогодні тебе, Сергію, влаштують, а завтра приходить на дванадцять на автобусну зупинку і я тебе відвезу в Кіровоград і спитаю матір, чого вона тебе б'є — пообіцяв я на прощання школяреві-інтернатівцю.

Другого дня так склалося, що я піляк не міг підійти на дванадцять. Поїхав аж увечері. І весь час корив собі, що не дотримав слова, хоч і причини були поважні. І досі корю...

Вже казав, що, дивлячись на те худеньке обличчя, я згадав дитинство і маму... Нас троє було в неї. Важкі роки. Вона останнє збирала, щоб купити нам якусь одежину. Сама за все життя одну пюшку мала і ту не зносила, а нам — тиглася, як кажуть в нас, на нові черевки для дітей, нове платтячко, нові штани. Аж до століття передавала кондукторами пасажирських поїздів якийсь пакунок з домашнім печивом, насінням... Першим її словом, скільки й пам'ятаю, було: «Ти не голодний?». Боліло їй, як відходила востаннє. Багато образ було на життя. Але відходила зі свідомістю, що віддала дітям все, що могла. До останку. І цей гріх її не мучив ніколи. І кляла себе, якщо до нас доля поверталася спиною, бо вважала себе винною, що вона не дала доброї долі...

Спасибі, мамо!..

І ось мати. Ось її дитя, аж у нас у Матусівці.

— Вона каже, що взагалі мене не хотіла з роддому забирати, — говорив там, біля тини мокрий, голодний хлопчик.

— Краще б вона тебе й не брала — вирвалося у мене.

Я вибачаюся перед тією матір'ю. Може, так склалася обставина, що не був єдиний вихід. Життя — складна річ.

Однак згадалася мама. Чомусь вона нас не кинула...

Є зогулі, що відразу відмовляються — дитбудинки ж переповнені. Мільйон дітей в інтернатах країни.

Є ті, що знущаються над дітьми.

Є діти, що знущаються над батьками. І при зустрічі з цим Сергієм мені подумалося про гріх.

Чи завжди ми усвідомлюємо, що вчинили гріх, коли отак поведися з дітьми? Чи відчуває його та мати, що віддала доньку — в школу-інтернат у Кіровограді, хлопця — в Рівне? Чи відчуває його син або дочка, які віддали матір або батька — теж в інтернат? Тільки — для престарілих (зайдіть у обласнабез — вам понароповідать історій — не спатиметься не одну ніч).

Чи відчував, що він скоїв гріх, той парубічок, який підняв руку на матір? Чи відчуває, що вона скоїла гріх, та дівуля, яка збрехала батькові?

Чи відчув свій гріх той водій, що вбив колесами собаку, маючи можливість якось пригальмувати, відвернути машину, не обідрати життя?

Чи відчув свій гріх ті хлопчики, що підпалили у дворі кішку і реготали, коли вона, обпечена, металася блискавкою по тому подвір'ю?..

Багаторічною антирелігійною пропагандою ми відвернули людей від віри у надприродну силу, у бога. А кара за скоєння гріха від кого йшла? Від бога. Тож тепер відійшло і усвідомлення гріховності.

Натомість в душі вселили іншого «бога» — Сталіна. З ним жили наші батьки, ми, діти, з ним жили. Не можна було грішити: Сталін усе бачив. А потім не стало і цього «бога». А того, хто вчепив собі п'ять золотих зірок і не міг дати ради аркушам доповіді, не те що країні, богом у душу брати вже не хотіли. Не бралось!

І пустою в багатьох душа стала, як бубон.

І в тому, що лише за один місяць в області скоїлося п'ять групових звальтувань, я бачу наслідок опустіння душ, цілковитої відсутності усвідомлення гріховності.

Можна на людях її лизати — не соромно. Можна їй іти вулицею Леніна і гнути такі матюки, що чоловіки оглядаються і спльовують — не соромно, гріха нема.

Нема в душі взагалі чуття, що щось може бути недозволенним. Недозволенним не кимсь, а самим собою. Недозволенним через усвідомлення гріха як відповідальності перед людьми. Це страшніше, ніж би не дозволяв хтось.

Це слово говорять і ніби оглядаються, бо воно з релігійної термінології. Ще звинуватять у віруванні!

Тож можна зраджувати того, кому вчора давала клятву. Бо клятва не освячена святістю, бо її порушення не грішить усвідомлення гріха. Перед ким? Та хоча б перед своєю душею.

Кажімо хоч: гріх перед своєю душею! Дивлюся на двірних котів. Кошенятко ссало кішку. Вродливим виросло. Бо

одне було. Великим уже лізло до соска. Вдруге кішка народила — це кошеня, що стало здоровим, більшим за кішку котом, подушило маленьких, ще сплених. А потім той котяр і матір кусати та, вибачте, плагати на неї...

Це тварини. Зрозуміло. Створіння бездушності. Там нема гріха.

Скажіть, будь ласка, можемо ми на кожен випадок — на кожен матюк юнака при дорослих, на кожен брехню доньки чи сина, на кожен зрад, на кожен неухвалу матері до дитини, на кожне забуття материнської моголи, на кожне забуття хворого батька, на кожен продажність і кожен наговор — склякати товариський суд, засідання парткому чи комітету комсомолу, чи педраду чи нараду?

На жаль, ми пробуємо це робити. Щоб усім тим замінити усвідомленням людиною свого гріха. Щоб казати в кожному конкретному випадку: це не можна, це проти наших законів і нашої моралі.

Однак не будеш збирати профспілкові збори з приводу того, що дочка не подала хворій матері кухля води, пішла на вулицю, пішла ще куди у той час, коли мати кликала немичним голосом.

А на які збори викликати того, хто забув свою рідну землю, хто пліє в джерело на ній і на історію народу свого, хто на рідну мову, виничаючи три слова з російської, каже, що це «хахлаїддя», або що це «бендера», або що це «западонець» говорять?

Коли нема в такої людини почуття гріховності.

Певно, дуже обмежений той філософ, а ще обмеженіший той марксист, який у слові «гріх» бачить тільки релігію, «опіум для народу». Мабуть, треба бути і треба було бути в минулому дуже обмеженим, коли йдеться і йшлося про людську душу. І боятися треба, як найбільшого зла, коли вона забита будучим — облудою року і отрутою порнографії, брехливою вірою в якогось нарядженого в регалії «бога» власним «Жигулем» і закордонною ганчіркою, матюком і скалозубством, тільки не усвідомленням гріховності.

А саме усвідомлення гріховності, гріха за скоєння того, що суперечить нашій комуністичній моралі, позбавило б нас у багатьох випадках від тієї липкої скверни, що іноді підсовує нам життя.

Іду вулицею Леніна і жахаюсь від вигляду розмальованих дівуль, а ще більше — від їхньої мови, сороміщких слів. Поруч — літня жінка. Зауважує:

— Який гріх!

Несамовитий регіт чується у відповідь.

А перед моїми очима — кіт, який давить сплених котенят, дітей своєї ж матері...

І мене ще більше мучить, що я не відвіз того Сергія в Кіровоград, як обіцяв. І буде мучити доти, поки не поїду у Рівне і не визнаю, чому його б'ють старші хлопці, чому за нього не заступляться вчителі...

Віктор ПОГРІБНИЙ.

4 червня 1988 року

КАЛИНОВА СЛЪОЗА

А де ж був бог? Ні слова не сказав...
Лиш вітер вий у мертвій тій долині.
І Україна, як підбитий птах,
— Останній відсвіт всохлої калини.

Пройшов циклон — наш лютий
падишах,
Сховавши в чорній мантиї обличчя.
І Україна, як підбитий птах,
І ніч, і день над Прип'яттю китиче.

ЗАБУТО ВЕСЛА...

Забуто весла... мов ім'я забуто
У тім човні, де ми удвох були.
І погляди сполохено припнуті

До берега, до вітру, до імлі...
І, може, це прощання — я не знаю,
При цій ріці при невеличкій — Здвиж
І я тебе нічого не питаю.
І ти мені стривожено мовчиш...

Коли змучить мене ностальгія
В дальнім краї без рідного слова,
Коли раптом душа заніміє
На вселюдських шляхах полинових,

Коли глухо зітхне електричка,
І під долонями ночі затишнє...
Напиши мені лист невеличкий
Про оту білогуру буслиху.

Напиши про дощі, що батожать
Розкошкану нашу кисличку,
Як зима над Ігулом ворожить...
Напиши мені лист невеличкий.

Розгнудане місто.
І друзі мої — неофіти.
І чисті вітрини.
І в мене в руці ні гроше...
Ми тільки шукаєм
Любові і правди на світі.
Так довго шукали,

Що змерзлася в грудку душа.
Так довго блукали
Оцим непроникним туманом,
Що вже не молитись
Ніколи. Нікому. Ніде.
І страшно любові, —
Бо вже ми не в силі відтануть.
І правди нам страшно,
Що овалом діткнулась грудей.

Олено, одквітлі айстри,
Холодні дощі ідуть.
Олено, не побивайся.
Забудеться все...
Забудь.

То пічка по листю плаче,
По місяцю молодикю,
І слъозинки її тремтять
Торкують твою شوку.

Та згублене не вертають
Ні усміхом, ні плачем...
Вже літечка тінь зникає
За карим твоім плечем.

Над осінню, над Сулою
Холодні дощі ідуть...
Олено, не будь сумною,
Забудеться все.
Забудь.

Тамара Журба —
член Спілки
письменників СРСР.
Вона — автор трьох
поетичних збірок,
Лауреат обласної
комсомольської премії
імені Юрія Яновського.
Живе поетеса в селі
Іванівці Долинського
району. Сьогодні ми
пропонуємо увазі
читачів нові поезії
нашої землячки.

ПІЗНЯ ПЕРЕСТОРОГА

Куди ж тебе, Гафієчко, куди?
Кулацька донько, дівчинко, жебрачко...
Зарийся в темний закут. Не ходи!
Хай тупцяє ота руда конячка.

Нехай ірже. Хай зводить їй боки,
Хай тягне сани з мамою і татом,
А ти впади у чорні лозняки.
Або сховайся за причіпком хати...

Гуде юрба край вашого двора —
Недовчена, одурена голода.
І хтось тихцем слъозину витира,
І хтось мовчить. І хтось радіє потай.

Та мама тебе кушає в рядно.
І що тобі чийсь там ідеалі?
Аби при мамі. Інше — все одно.
Є навіть радість — пальку не забрали.

Та ж то Сибірі Кричи — не докричиш.
Голодні і холодні небокраї.
Гафієчко, дитиночко, втечи,
Бо там на тебе смертонька чигве...

Найвище хобі

Ранок. Тиша. Найтиша з вулиць.
Припікає мороз. Холоднеча.
В підворотні двірняжка шугить
Так безпомічно і приречено.
Ет... двірняжка —

мені б вівчарку,
Щоб висока і шерсть лискуча.
Щоб отак-от

пройти паркю!
Або, може, боксера лучче?
От. Ілонка... з зубатим обік.
Чи такого купити? Побачимо...
Це ж сьогодні найвище хобі,
Найсолідніше —

дама з собачкою!
К бісу квіти, в вазонах сіяні,
Шафу, килим, торшер, порт'єри!
Все на купу.

Завезу в комісійний
І куплю собі завтра...
тер'єра.

Торгівниця в базарнім досвітку
Неприступна, немов Ігумена.
Й хоч у мене ні краплі досвіду,
Так зате гаманець в кишені.

«Цей, кажу їй. — Яка порода?»
(Лапи тигрові. Лев'яча паша...)
Я тепер безпощадно горда.
Ну то що?

То у кого краший?

...Ранок. Тиша. Недільний спокій.
Телевізор. Книжки. Газети.
Косить Альма сердитим оком:
Хтось постукає...

До мене?
Де там!

За вікном гамірливість вулиці,
Суетливіх думок предтеча.
Одвертаюсь і тоскно шулюся
У кімнатній своїй порожнечі.

Не мовчи, Маріє. Не мовчи.
Скільки ж ми віків отак мовчали!
Де твій дім, і де твої причали,
І коли згубила ти ключі.

Від отого клаптика землі?
Від своєї долі і недоли...
А тепер по нічнійому полю
Ходять-бродять всі твої жалі.

Хтось казав: «Іди» — і ти йшла.
А казали: «стань» — і ти стояла...
Немовлят бездумно сповивала,
І згорала в прах твоя душа.
Та минають трони і боги

СПЛИВЕ НІЧ

Як шум доріг затишнє вдалині,
Так глухо стане в цім куточку Геба,
Ні жодного сіяння при вікні.
Ні жодного ліхтарика у небі.

Темніють став, і вулиця, й хати.
І ніч сплива й не чути того плину.
І лиш земним сузір'ям в темноті
Нам світить біле полум'я жасмину.

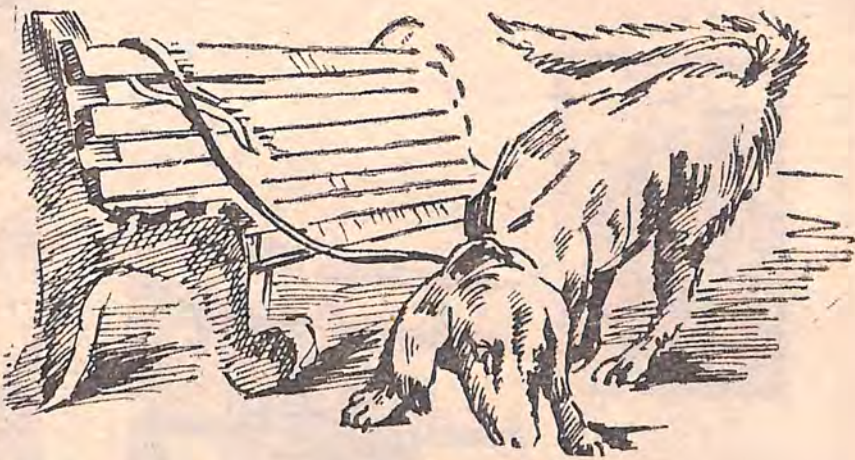
Та сонний птах озветься де-не-де:
«Ми тут, ми тут, в опім забутім раї!»
Ану ж бо — тихше... Ніби хтось іде,
Серед степів село мое шукає.

Заморозить влма мені світ
Чи осіння жура закигиче, —
Крізь роки наморозений лід
Я почую,

що ти мене кличеш.

Не мовчи, Маріє

Не минають, хвилечка Каяла
І земля, що завше цілувала
Слід твоєї темної ноги.
Та пісні селянські при дворі.
Не мовчи, Марієчко, Маріє!
Бачиш, павутиночка надії
Засвітилась високо вгорі

[Закінчення.

Початок на 4-й стор.]

— Іди, Власе, додому.
Уже пізній час, Галя буде
непокоїтись.

«Нащо я з ним так? — ду-
мав Стах, коли за Власом
клямнули сінешні двері.
Знов лежав на тапчані і
чув, як до нього вперше за
останні поці поволоденьки,
важко йде глибокий сон. —

Нащо я перечив йому —
хай би продав, Чи хати
стало жалі? — запитував
себе. — Ти ж до неї все
одно не вернешся. Ніщо вже
тебе сюди так не кликатиме,
як досі. Ось тільки по тиж-
день минув, а вже туди тя-
гне. Чуєш, як тобі туди кор-
тить? Ти заскучав за трам-
ваями й асфальтами, за
своєю квартирою, за «чор-
нобривими» своїми й жи-
-

кою... Не було коли в горі
про це думати, а подумав
і — тягне, кличе тебе те
життя. Не розчулюй себе
спогадами — твоє село уже
пішло від тебе. То не зава-
жай живим тут думати про
живе: завтра ж біжи до
Власа, вибачся й скажи хай
годить ту животівську бабу,
підпиши папери в нота-
ріуса... Але ж — пам'ять?
Дев'ять днів? Ну а що: те-

бе ніхто не силує зараз ви-
биратись, справивш помин-
ки — сусіди допоможуть,
Влас... Віи, коли до нього
по доброму... А купець і
справді може не трапитись...
Ти поїдеш, поїдеш... Не за-
важай... Живим — прожи-
ти, жи-вим — про-жи-ти...»
Через три дні Стах справ-
ляв поминки.

«Поховай мене по-давнію-
му, як колись ховали... Щоб

і півча під хатою і прика-
зували трошки... Хто як
уміє — я не силую. А му-
зик не проси, вони зараз і
на похоронах гичуть. І в
церкву вже не понесете —
розволочили ще позатої зи-
ми на паливо... А щоб і
хреста на дев'ять днів, де-
рев'яного...»

Ішов, агадуючи материні
слова, і бачив перед собою
бабусь, що несли гладенько-

го грушевого хреста в чо-
тирьох сторін. Бачив їхні
поморшені лиця, залежані
сачки, порожні у плечах,
празничкові квартири, пов'я-
зані азадю навклячки. Чер-
воні ружі на темних терно-
веньких хустинах манячили
перед очима, плавали у
слъожах і обсипались, як
пожовкле листя в молодих
кленчаків...

м. Кіровоград

«МЕТАЛОМ ГОРНО ДИХА ЗНОВ»

Цей рядок взято з поезії нашої землячки Олени Журливої, чия доля знала злети і падіння. Творчість поетеси була одним із тих струмочків, які утворюють ріку під назвою «Літературна Кіровоградщина». А сам цей рядок сприймається ще й як концентрований поетичний символ незнищеності поезії, творчості, літератури народу, хоч окремі їхні творці можуть відходити в небуття — час невблаганний.

Залишаються їхні твори. Залишається пам'ять про зустрічі, обмін думками. Залишаються автографи (не усміхайся, будь ласка!). Залишається література, яка повідає нашим нащадкам і про нас, нині живих...

Тому сьогодні ми з таким інтересом вглядаємося в знімки, що зберігають миттєвості давно минулі, що відображають людей і події, які належать літературному минулому краю, хай і не дуже давньому... Володимир Яворівський (фото вгорі зліва) приїжджав до Кіровограда та Нечаївки (батьківщина Юрія Яновського) у 1982 році. Пам'ять про це зберігає і фото з нашого літературного архіву. Так само зафіксувала камера мить, коли Анатолій Хорунжий підписував книжку своїм вдячним читачам (фото вгорі справа)...

Кіровоградщина — це не тільки край, куди приїжджають відомі люди, це край, який таких людей народжує. За язок із землею батьків — те джерело, яке живить їхню творчість, незалежно від того, живуть вони в столиці чи в невеликому селищі, як видатний педагог В. О. Сухомлинський. Вже не до нього, а до музею його імені завітала делегація українських письменників (на фото посередині зліва — і керівник делегації, уродженець Новоархангельська відомий письменник Василь Козаченко). Поряд із цим знімком — портрет Євгена Долматовського, відомого поета з Москви, автора «Зеленої Брами»; немало сторінок

його життя і творчості пов'язані з Кіровоградщиною, і зв'язки ці не перериваються. Бував Є. Долматовський і в цьому куточку музею Ю. Яновського в Нечаївці Компанієвського району (знімок внизу посередині). А хороших бажаних гостей у нас завжди зустрічають хлібом-сіллю, як от Олесь Гончара (знімок внизу справа). Тепер уже й усмішка академіка, і щирі слова при зустрічі стали історією. Літературним літописом. Так само, як і один з останніх прижиттєвих знімків незабутнього Віктора Близнеця (фото внизу зліва)...

С. ПЕТРЕНКО.
Фото В. ГРИБА.

МОЛОДІЖНИЙ ЧИТАЛЬНИЙ ЗАЛ

Пропоную заснувати в молодіжній газеті щось на зразок «Молодіжного читального залу», де можна буде дізнаватися про нові чи незаслужено забыті твори, обмінюватися думками про прочитане. Тоді, може, менше буде напівпорожніх формулярів чи всуціль заповнених лежачи-вом...

На відкриття такого «залу» пропоную разом погортати цюгорічну українську періодичку. Особисто я найперше шукаю у ній ще й імена земляків. Тонк давайте разом поцікавимося: як заявляють про себе представники літературної Кіровоградщини (в тому числі й ті, хто нині є столичними жителями)...

А. КОРИНЬ,
редактор обласної
наукової бібліотеки
імені Н. К. Круп-
ської.

В першому номері журналу «Дніпро» — повідомлення про присудження літературної премії імені А. Малишка нашій землячці Людмилі Сирді, поетичний дебют П. Селецького. В березневому й квітневому номерах — цікава публікація В. Ковалю «Собор» і навколо нього. Йдеться про один з краєвих романів О. Гончара, вилучений свого часу з ужитку і нині повернутий читачеві. Є в цьому матеріалі й окремі негативні факти з недавньої історії культурного життя на Кіровоградщині.

Привертає увагу аналітичний огляд кировоградця Григорія Ключика «Проза року 1987-го. Підсумки і перспективи» («Літературна Україна» за 19 травня ц.р.). Серед відзначених критиком творів — повість ще одного нашого земляка (родом з Новоукраїнського району) М. Литвина «Гарнітур» (друкована в шостому номері журналу «Київ» за минулий рік). Г. Ключик називає її як один із найдосконаліших в художньому відношенні творів журнальної прози минулого року.

Торік в одеському видавництві «Маяк» вийшла збірка віршів українських та осетинських поетів. В ній зустрінете знайомі імена: Валерій Юр'єв, Валерій Гончаренко...

В перших номерах журналу «Вітчизна» вміщено вельми цікаве дослідження Володимира Базилевського «Українка Івана Буніна», сама назва якого вже інтригує. Ця публікація, певно, зацікавить багатьох — шанувальників творчості й І. Буніна, й нашого земляка В. Базилевського, котрий цього разу виступає як літературознавець.

А в другому номері «Вітчизни» кировоградець Володимир Панченко та чилинці Микола Рябчук розглядають творчість Валерія Шевчука — письменника, якого критика довгий час «не сприймала», і який цього року заслужено став лауреатом Шевченківської премії. Можливо, ця публікація пробудить у вас інтерес до творчості В. Шевчука — прозаїка неординарного, багатого в чому несподіваного, справжнього художника й філософа.

Н Е БЕРУ на себе сміливості стверджувати, що пину аналітичну рецензію на нову літературознавчу працю В. Панченка про творчість нашого земляка, відомого українського письменника Ю. І. Яновського. Просто хочу поділитися першим враженням від знайомства з книгою.

Перечитуючи книжку В. Панченка «Юрій Яновський. Життя і творчість», маеш перед собою роботу самобутню, оригінальну, пасажову власною думкою. Про творчість Яновського вже стільки написано, що знайти свою концепцію в її оцінці не так просто. Володимир Панченко — один з небагатьох сучасних критиків, який цього досягнув.

ШЛЯХАМИ «УКРАЇНСЬКОГО ГОМЕРА»

Слідом за критиком проходить
автор «Молодого комунара»

Читаючи літературознавчі праці, більше стикаєшся з явищем, коли автор перенасичує роботу «цитатною полемікою». В. Панченко ж — ніби разом з читачем перечитує твори Ю. Яновського. Книга складається з семи розділів, кожен із яких присвячений певному напрямку творчості Ю. Яновського. Власне, сьомий розділ книжки являє собою підсумок висловленим в попередніх, він являє аналіз естетики письменника: підзаголовок «Витоні і своєрідність стилю» вказує напрям роздумів. Саме тут, у сьомому розділі, критик ставить цілком риторичне питання: «Що формувало романтика Юрія Яновського?». Риторичне тому, що відповідь на нього можна знайти ще в першому розділі книги «Я буду суворим майстром...».

Книжка В. Панченка невелика за обсягом, та автор концентрує думку і тому складається враження, що критик зумів сказати про письменника «все». Дослідник показує процес становлення письменницької індивідуальності Ю. Яновського, характер його мислення: «Знаємо творчі вершини письменника, з дитячих літ живуть у пам'яті оті перехрещені шаблі на тлі сліпучо-бланичного степового неба, вершини і троянда революції, пронесена крізь вирвище бою у всій своїй чистоті й красі, мундир лицаря Чубенко і безіменний листоноша, життя якого полинуло у вічність, як світло зорі...» — а все одно нестримно вальдує до себе й початки мистецького злету митця, таємниці стилю, його витоні. Мабуть, так само, милоуючись широчиною Дніпра, хочемо знати й ті жили землі, джерела й джерельця, з яких виростає могутня наша ріка»...

Хай вибачить мені читач за велику цитату з книги, але мені хочеться передати тим самим багатоплановість авторських концепцій творчості Ю. Яновського. Детально аналізуючи ранню публіцистику письменника, В. Панченко допомагає читачеві зробити висновки про внутрішню полемічність творчості Ю. Яновського. Між іншим, я взагалі вважаю, що письменник починається полемікою з самим собою. Простежуючи хід критичної думки, ми робимо висновок, що успіх того чи іншого твору не може бути запрограмованим (наприклад, дивіться розділ «Салюті життя», присвячений романам «Жива вода» і «Мир»)...

Якщо критик, досліджуючи творчість письменника, не висловлює так чи інакше свого особистого ставлення до нього, його робота наряд чи зацікавить рядового читача. В. Панченко широким захопленням творчістю Юрія Яновського. Во такі дуже важливо для критика, який пише про мистецтво, літературу, не тільки володіти науковим апаратом, а не забувати і про емоційний момент. Наведена вище цитата теж свідчить про живу критичну думку, про емоції автора книги «Юрій Яновський. Життя і творчість».

Не можу сказати, що мені в літературознавчій праці В. Панченка все подобається — з чимось хочеться і посперечатися. Не знаю, настільки доречно проводити паралелі між Бабелем і Яновським, скажімо. А втім, і ці моменти творчості Ю. Яновського потребують уваги. Звичайно, в рамках даної книжки В. Панченко не мав можливості дослідити їх детально.

Серед того, що викликало при читанні книги мою незгоду — термін «український більшовин». Мені здається, це не зовсім справедливе словосполучення. Одна справа — образ більшовина в українській прозі, зовсім інша — термінологія критика. Хіба були у нас більшовини, грузинські, російські, єврейські? На мою думку, треба писати так: «радянський більшовин».

Мені близькі думки В. Панченка про тернисті шляхи розвитку радянської прози, про гносеологічне коріння теорії безконфліктності, прикрашательства, що мало місце в літературі довоєнної пори, хоч, будемо відверті, оте саме «прикрашательство» було продуктом не тільки самовдоволення художника, але й глибокою вірою в торжество ідей революції. Ми стали суворими реалістами, цим можна пишатися та... краще від цього заплакати. І не випадково одним з центральних питань, поставлених Володимиром Панченко, стало питання про романтизм Ю. Яновського.

Саме романтика, притаманна творчості «українського Гомера» (так після публікації уривку з роману «Вершини» у Франції почали називати Ю. Яновського), відкриває нам людину, письменника в ореолі мудрості й краси. В. Панченко говорить про не так: «Зі сторінок своїх книг, а також із численних епогдів друзів та колег по перу, Юрій Іванович Яновський уявляється сьогодинньому читачеві як полум'яний патріот, як людина високої інтелектуальності. Саме це містке слово хочеться вжити, кажучи про психологічний портрет автора «Вершини»».

В. ЛЕВОЧКО.

м. Кіровоград.

У РОЗМОВІ беруть участь відповідальний секретар обласної організації Спілки письменників України В. ПАНЧЕНКО, заступник голови правління обласної організації Товариства любителів книги (на громадських засадах) В. КАЮКОВ, бібліограф ОНБ імені Крупської В. БАБЕНКО, вчителька української мови і літератури СШ № 14 А. ТКАЧОВА, асистент кафедри української літератури педінституту імені О. С. Пушкіна В. ГРЕБНЬОВА, заступник директора обласної бібліотеки для юнацтва імені О. Бойченка З. ШУШКЕТ, зав. відділом комплектування цієї ж бібліотеки О. БЕРЛА, студенти другого курсу педінституту Л. УСПАЛЕНКО, С. РОМАНУШКО, А. ГУРІНА. Заочними учасниками «круглого столу» стали бібліотечні працівники В. КУЧЕР (с. Таужне Гайворонського району) і А. КОРИНЬ та О. БАДИЦЯ (ОНБ імені Крупської), які надіслали в редакцію свої дописи по темі розмови.

1. —

— Мама, купи книжки!
— Зачем! Она ведь на украинском...
[3 розмови в книгарні].

З. ШУШКЕТ: Нас, бібліотечних працівників, не дуже хвилює — купують книжки чи ні. Нас хвилює, чи їх читають... Особисто я купую для власної бібліотеки лише окремі книжки кількох улюблених авторів. Купити все неможливо. До того ж ціни високі...

В. ПАНЧЕНКО: Зінаїдо Миколаївно, а діти, онуки?..

З. ШУШКЕТ: Для них є бібліотеки, зокрема, такі, як наша... У приватних бібліотеках накопичується величезна кількість літератури, але чи користується хто нею?.. І взагалі, що читає наша кіровоградська молодь? В основному програмову літературу. Українською ж мовою читають здебільшого ті, хто навчається в українських школах, а їх у нашому місті дуже мало.

А. ТКАЧОВА: Існують проблеми навіть із читанням програмової літератури й літератури для позакласного читання. Скажімо, важко дістати «Бригантину» Гончара і «Доброворця» Цюпи.

З. ШУШКЕТ: Вони є в достатній кількості. Але їх починають одночасно читати в багатьох школах і звідси тимчасовий дефіцит на книжкових полицях.

О. БЕРЛА: Я теж вважаю, що з літературою для позакласного читання проблем у нас немає. Деяких творів є по 30—40 примірників. Цього цілком досить, щоб задовольнити навіть масовий попит. Мене тривожить інше: читання української літератури. Ми перестали прищеплювати дітям любов до української мови. Чомусь середня школа № 5 все далі й далі відходить від свого статусу української школи, стає «змішаною». Я інколи буваю там і знаю, що там все рідше чути українську мову. І від директора, і від багатьох учителів. А якщо й почуєш, то суржик. Немає любові до мови, а звідси якоюсь мірою й нехті до літератури. В цьому велика вина вчителів. Як у конкретному випадку з СШ № 5, так і взагалі. Мене вражає, коли я помічаю негативне ставлення до мови з боку педагогів... По-друге, останнім часом намітилася тенденція, так би мовити, до комерціалізації художньої літератури. Тобто, на перший план виходять економічні показники. Звичайно, гроші теж потрібні, але за ними не слід забувати й читача. Інакше ми втрачимо його зовсім, передусім — юного читача, який не в змозі користуватися деякими платними послугами, які пропонують вводити в книжкових магазинах Держкомвидав (поки що — в експериментальному порядку). До нас часто не доходить література масового попиту, надто видання «Молодой гвардії». На 11 тисяч читачів нам дають лише 25 процентів замовлених назв. Наприклад — лише два примірники «Детей Арбата» Пастернака.

В. БАБЕНКО: Вихід тут один — введення літератури масового попиту в бібліотечні серії. Крім того, частина різної літератури, особливо української, не замовляється в деяких міських і шкільних бібліотеках з огляду на те, що більшість шкіл міста російськомовні. У селах же проблем з такою літературою немає.

В. КУЧЕР (заочний учасник «круглого столу»): Мене, бібліотекаря,

теж турбує читання української літератури, бо українська література й мова дороги мені з дитинства. І перші наші слова, і перші слова наших дітей звучать рідною мовою, про яку сьогодні заговорили ми з такою тривогою. Як це можна забувати чи зречтисся їй?

Ми постійно дбаємо про пропаганду української книги, проводимо літературні вечори, години поезії. Спілкування з учнями, читачами нашої бібліотеки свідчить про те, що є в них любов до укра-

їнської літературної спадщини. А ще я зробила висновок, що йде ця любов, в основному, від учителя... Однак і ми, бібліотекарі, теж можемо і повинні розвивати й зміцнювати цей інтерес...

З. ШУШКЕТ: Сільський читач відрізняється від міського...

А. КОРИНЬ, О. БАДИЦЯ (заочні учасники «круглого столу»): Під час одного з відряджень в Новоукраїнський район ми поцікавилися: які книжки, яких українських авторів читачі запитують найчастіше? Назвали «Чотири бродяги» М. Стельмаха, «Володимир» і «Святослав» В. Скіряченка (Новоукраїнка), В. Собка, М. Стельмаха, П. Загребельного, В. Малика, В. Петлюваного, Р. Самбука, В. Кашина, В. Козаченка, В. Логвиненка (Малополіський бібліотека). У Звірівській бібліотеці до назв яких додали О. Гончара, П. Гуриненка, Г. Квітку-Осно-в'яненка, Лесю Українку. З радістю повідомили, що на книги Нечуя-Левицького навіть існує черга! У Новоукраїнській міській бібліотеці № 1 серед десяти найпопулярніших імен — М. Зарудний, Ю. Яновський, В. Скіряченко. Решта — названі вище. Найпопулярніший аналіз свідчить про те, що читають переважно програмні, передбачені для вивчення в школі твори. Стейним залишається інтерес до книг історичної тематики. А взагалі — яке ж вузьке, обмежене коло імен! Не згадаю навіть Шевченка, немає імен сучасних поетів, та й взагалі жодного імені, яке з'явилося в літературі протягом останніх п'ятидесяти років. Названо той багаж, на якому росли й виховувалися і ми, середнє покоління. Хто ж і коли читав те, що не друкувалося, що друкується сьогодні чи тільки пишеться? Прикро й боляче думати про це.

Л. УСПАЛЕНКО: Я вчуся на другому курсі і часу для читання за-

лишається дуже мало. Дуже багато доводиться читати програмової літератури. З останніх новинок прочитала романи Дудінцева і Рибакіна. З українських авторів — С. Плчинду: «Необпалому купину» і «Степовика». Остання книга дуже сподобалася, але оформлена вона неважливо і вже цим може відштовхнути читача.

С. РОМАНУШКО: А я б хотіла до-рікнути обласній бібліотеці імені Крупської за малий вибір літератури. В каталозі — одне, а насправді — інше... Та й чекати замовлень інколи доводиться довго. Або взяти рівень підготовки деяких бібліотекарів. Прошу: «Дайте кохку». — «Що це таке?». Мене така відповідь приголомшила. Або спитав: що у вас є на таку-то тему? Відповідь одна: звертайтеся в каталог.

В. БАБЕНКО: Головна причина — слабка кваліфікація, необізнаність з фондами, які бібліотекар, звичайно, повинен добре знати.

А. ГУРІНА: Справді, часу в студентів не вистає. Але ми все-таки читаємо. У нас в педінституті є гуртки, читаємо і російською, і українською мовами. Особисто я захоплююся творами письменників-романтиків. З українських поетів люблю Лесю Українку.

В. ПАНЧЕНКО: У багатьох публікаціях останнього часу, у виступах деяких читачів повторюється думка, що, мовляв, українська література взагалі собою нічого не являє тощо. Я міг би назвати кілька імен (Ліна Костенко, Дмитро Павличко, Іван Драч, Олесь Гончар, Павло Загребельний та інші), чия творчість спростовує цю думку. Але є, очевидно, в цих закидах і певна рація. Тобто, є в українській літературі й імена, і твори варті уваги, але є над чим, нам, письменникам, та й не тільки нам, подумати. Причин, які привели до зменшення престижу української літератури, чимало. Значна частина з них — поза літературою. По-перше, справді, наша література заборгувала перед читачем, перед правдою. В силу ідеологічної ситуації у нас реально заохочувалася ілюстративна література. По-друге — провінціалізм на різних рівнях. І гласність чотирьох ступенів: по-московськи, по-кіївськи, по-кіровоградськи і по-районному. Чим далі від центру, тим глибший цей провінціалізм. Не випадково, наприклад, що Ю. Щербак, І. Друць, Ч. Айтматов не могли видати у своїх республіках того, що вони видавали в Москві.

Третє: мовна ситуація в республіці. Виникли (і досі не зникли) серйозні перекручення в національній політиці. Четверте: викладання літератури у вузах і надто в школах. Недавно на кафедрі української літератури ми ознайомилися з новим проектом шкільної програми української літератури. Цей курс написаний так, щоб відбити всяку охоту до літератури. Все занадто засоціологізовано. З творчого доробку вибрано чи не найгірше.

П'яте. Загалом низький рівень нашого пережитого читача. Тут багато претензій і до бібліотек. Можливо, їм треба й справді стати містком між книгою й читачем? Я не вірю, що юних читачів не цікавлять твори Є. Гуцала, О. Копиленка, Григора Тютюнника, чи, скажімо, роман М. Трубайки «Шхуна «Колумб», — якщо провезти з ними, читачами, належну роботу.

Шосте — реклама книготоргівлі. Вона майже відсутня.

2. —

«Мы — самая читающая публика в мире!»

[3 численних гасел останніх років].

За випуском книжкової продукції, за валом, так би мовити, — ми, як завжди, обганяємо багатьох. Але вже не перші, а другі, — після КНР. Ми щороку купуємо в книжкових магазинах літератури на два мільярди двісті сорок мільйонів карбованців. Це — по вісім примірників на кожного жителя країни. Зростають тиражі. Але водночас ми нарікаємо, що в книгарнях нічого купити, у бібліотеках — нічого читати. Чому? Деякі соціологи твердять, що в число літератури, яка користується найбільшим попитом, входять двісті, максимум триста назв — творів художньої літе-

ратури, довідників, енциклопедичних видань. Решта нас не цікавить...

В. ГРЕБНЬОВА: Раніше, як відомо, читали більше. Чому? Зараз — завантаженість на роботі й вдома, вплив кіно, телебачення. Особливо на школярів. Якщо в молодших класах учитель має змогу контролювати читання, то серед старшокласників це робити важче. Та й сам по собі контроль — не вихід. Потяг до читання, до літератури мають виховувати і сім'я, і школа, і бібліотека. Класним керівникам, мабуть, треба більше співпрацювати з батьками.

О. БЕРЛА: Справді, у молодших класах читають більше. А старшокласники перевантажені, анаю про це і як мати, і як бібліотекар. Щосуботи, щонеділі — часто формальні заходи, які поглинають весь вільний час.

В. БАБЕНКО: Зараз ідеться про «гуманізацію» школи, про скорочення годин для природничих наук, і це правильно. Літературі в школі треба приділяти значно більше уваги, ніж досі.

В. КАЮКОВ: Нам слід пам'ятати лєнінське положення про те, що кожне нове покоління змушене наближатися до соціалізму інакше, не тим шляхом, не в тій формі, не в тій обстановці, як їхні батьки. І це змушує постійно займатися коригуванням завдань виховання. Зустріч з потрібною книгою може дати інколи поштовх до пізнання життя, до осмислення своєї особистості, якого не зможуть дати десятки років життя. Товариство любителів книги, яке я тут представляю, і має допомогти людині зустрітися з такою книгою. Засоби для цього різні. Скажімо, «бібліобус» — спеціальний транспорт, який возить книги в колгоспи, гуртожитки, на підприємства тощо. Але ж усіх проблем, пов'язаних із наближенням потрібної книги до людини, одним «бібліобусом» не розв'яжеш. Вароме слово у цій справі, крім книголюбів, мають сказати й бібліотечні працівники. Недавно я побував на засіданні клубу «В пошуку прекрасного», який другий рік діє в гуртожитку № 2 ливарного заводу (селище Нове). Розмовляючи з молодими людьми, я поцікавився: чи не краще було б провести дозвілля у рок-клубі, в молодіжній дискотеці? Виявляється, що молоді робітники все більше свого часу віддають книзі. Запам'ятався відповідь: «Дискотека — це, як правило, шум, децибели... Там не те що не поспілкуєшся, а й не почуєш нікого, ще й потім у вухах кілька днів стоїть такий шум, наче побував на мотогонках». Приємно, що й серед молоді є неоднозначне розуміння суті рок-музики. І нам треба зміцнювати, посилювати «душні прекрасні поривання», у тому числі й до книги.

Нині увагою читача заволоділа періодика, тамуючи спрагу на історичну правду, на осмислення сучасності. Це теж треба тільки вітати.

Так, на хвилі суспільного піднесення, викликаного партійними рішеннями останніх трьох років, помітно зріс читацький інтерес, у тому числі і в молодіжному середовищі, до газет і журналів, до творів, які були призабуті або перебували під цензурною заборобою. Цей читацький інтерес — прекрасна можливість відкрити потяг до читання взагалі. Такою нагодою мають скористатися всі, хто має справу з молоддю: літератори, працівники книжкової торгівлі, вчителі, бібліотекарі, преса. Зокрема, слід виправити критичне становище, яке склалося з українською мовою внаслідок забуття лєнінської національної політики в добу застою. Треба, як слушно зазначила бібліотекар В. С. Кучер, «щоб рідне слово не забувалося, а шанувалося...». Тоді відпаде цілий «букет» проблем і в українській літературі, і в українській культурі, в усій нашій духовній сфері, надто — в міжнародних стосунках... Звичайно, ентузіазму окремих осіб тут замало. Потрібні також кардинальні заходи, підтримка з боку партійних і державних органів, які несуть відповідальність (в тому числі й моральну) за стан нашої мови, культури, за майбутнє нашого народу. Але це вже тема іншої, окремої розмови...

Підготував В. КОБЗАР.

Александр ПАРФЕНОВ

МОЛОДЫМ

Напрасно вы завидуете нам,
Досрочно поседевшим ветеранам,
Медалькам нашим, нашим орденам
И даже нашим наболевшим ранам.
Напрасно огорчаетесь подчас,
Что опоздали вовремя родиться
И подвигом заполнены до вас
Истории суровые страницы.
Река времен стремительно бежит —
И с каждым днем рдеют наши роты...
Вам штурмовать иные рубежи
И брать свои вселенские высоты.
Потомок наш, из будущих веков
Пронзая прошлое пытливым
взглядом,
Родиться будет и без лишних слов
Нас в памяти своей поставит рядом.
г. Светловодск.

Анатолій ЗАГРВЕНКО

ЦАРІВНА

Небеса у тремтінні чарівнім.
А дерева шумлять, як живі.
Ти немов половецька царівна
у вінку на розкішній траві.
Я уперше з тобою так близько.
Чую подих і запах коси.
Зже ти дівчина, а не дівчиною
у землі земної краси.
І хоч згодом тебе все ж утратю
так, що всі спопеліють мости,
ні за що не розкажусь одначе,
що в житті мені стрілася ти.
Ти й чужа незворотно єдина.
Ця і в щасті спізнав і в журбі.
В тришки схожий на тебе дружині
те люблю, що любив і в тобі.
Вже давно я не хлопчик наївний,
тільки враження давні живі.
Степ довколо і ти, як царівна,
у вінку на розкішній траві.
м. Знам'янка.

Валерій СІДНІН

Звідкіль біжиш, мій серпню рудобокій?
Хто наполохав, дурнику, тебе?
Спочинь у луці, разом ми допоки
Обом нам вересень не вигукне «Щобет».
І стрімголов по луках та левадах
Ми помчимо від зимових чуток,
У хузі світла, в лободах-лапандах,
Здіймаючи кульбабних діток.
А поки покуштуй червоних яблук,
З цеберка сонця воду пий живу.
Ще п'є свій спів останній літній зяблик.
Ще ти живеш, і, значить, я живу.

Володимир ВАКУЛИЧ

Колиску
Взялися рубати на дрова —
Змахнула сокира,
Та сохла лоза
нараз прошептала
стару колискову.
Жаль, хлопець ту пісню
Вже не впізнав.
м. Кіровоград.

Володимир КОМІСАРУК

Тапочки комнатные
целовавшие пятки многим,
разинуз рты, заколдованно
глядели на твои ноги, —
белые, стройные, босые, гордые —
на грязном холодном линолеуме.

Не люблю я дежурных стихов,
написанных к великим датам,
в которых фальшь о том, что свято;
как не люблю искусственных цветов.

Олександр КАЄНКО

Ничего нельзя повторить...
И коль что-то вышло не так, —
Оборву поскорее нить
И сожгу полотно моста.
Но когда замрет жизни шум,
За пределами всех табу
Разрешенья у бога спрощу
Снова выбрать эту судьбу.

Павло ПОПОВ

Я не люблю полутонув
Они хрупки, как отрешённость
Всех наших помыслов и слов.
И если на краю беды
Ты только с виду лишь печален —
Тогда полутонален ты.

Тарас ЛЕОНІДОВ

СУЧАСНА ЛІРИКА

Тут нірвани
Й каравани,
Лепрозорій,
Блиск прозорий,
Серце в гримі,
Лист в калюжі,
Й гарні рими,
Мудрі дуже,
У душі є

Колупання,
І тяжіє
Зле кохання,
Все це, друже,
Славно дуже,
Тільки спробуй
дописатись,
Щоб второпав слюсар
Вася!

Ростислав Немцев — молодий учитель із села Володимирівки Кіровоградського району. Він викладає німецьку мову. У вільний час займається перекладами творів улюблених зарубіжних майстрів на російську і українську мови.

Пропонуємо увазі наших читачів поезії німецького поета Гельмута Прайслера, які переклад на російську мову Р. Немцева.

ТВЕРДОЕ. КАК ПЛОД ОРЕХА

У лотоса зерно.
Пьянящий запах лета
хранит в себе оно.
Цветок его прелестен,
Он источает свет.
Пока Земля кружится,
живет он сотни лет.

ЯЗЫК ЛЮБВИ —

родной язык Земли,
красивый он, и прост, и ясен,
и только влюбленным понятен.
Голос нужно услышать,
пока он не зазвучал.
Слова не понятны вовсе,
пока они эхом не станут.
В вопросе мы слышим ответ.
Каждый — призыв и вниманье.
В нас и колокол, и собор,
и звук, постигаемый нами.
Мы слышим язык любви,
родной язык Земли.

С ТЕХ ПОР, КАК Я ТЕБЯ ЗНАЮ,

я постоянно к тебе на пути,
Я ищу тебя на лугах,
Влюбленный.
Птицы во мне поют,
И кузнечик стрекочет.
Я слышу журчанье ручья
И голос воды в камышах.

Я НАРИСОВАЛ КАРТИНУ

с влюбленными.
Полон любви к влюбленным
я рисовал
и был обруган за это.
Теперь же хочу спросить:
картина мне
не удалась
или кому-то
любовь не удалась?

ЖИЛИ на світі дві пари черевиків. У кожного було по дві ноги, по два шнурки, по двоє язичків. Стояли вони на вітрині великого магазину «Дитячий світ» — обидва ародливі, блискучі, веселі. Прийшли дві жінки з доньками, купили їм черевиків. Одягла дівчинка в рожевому платтячку черевиків собі на ноги — засміялася; одягла дівчинка в блакитному платтячку — усміхнулася: дуже гарне було нове взуття. Розійшлися черевиків: стали жити в різних будинках, оберігати ноги від холоду різним хазяйкам. З ранку до пізнього вечора бігали по вулицях, ходили до кінотеатру, до парків культури на каруселі, стрибали через скакалку, ганяли м'яча, гралася в класики.

Пройшло небагато часу, і зустрілися брати-черевиків одного разу у міському тролейбусі.

— Здоров буа, брате, — гукнули черевиків, що були на ногах дівчинки у рожевому платтячку.

Повернулися черевиків на ногах дівчинки в блакитному платтячку вліво, вправо — чують знайомий голос, а впізнати нікого не можуть. «Наче голос рідного брата чується, — кажуть черевиків на ногах дівчинки в блакитному платтячку, — а його ніде не видно».

— Та я ось тут, поряд з тобою, — озивається до нього брат на ногах дівчинки в рожевому платтячку.

Глянули черевиків на ноги дівчинки в рожевому платті і ледве впізнали рідного брата.

Який же ти брудний, брате! — соромлять його черевиків на ногах дівчинки в блакитному платтячку, — і не соромно тобі, такому замазурі, в тролейбусі їздити, людям на очі показуватися!

Зіткнули зазко брудні черевиків та й кажуть блискучим і чистим: «Соромно. Ой як соромно! Але мене ніхто не чистить, не мие. Моя хазяйка — лінива дівчинка, набігається за цілий день на вулиці, прибіжить додому — кине мене біля порогу

ганчіркою, вологою — протре підшви і лише тоді ставить мене на полицю».

— Ось чому ти блискучий та такий наче новий, — ще сумніше зіткнули брудні черевиків лінивої дівчинки. — А у мене на підшвах завжди повно бруду, шнурки

ЧЕРЕВИКИ І ЛІНИВА ДІВЧИНКА

КАЗКА

і швидко сідає в крісло «Вечірню казку» дивитися по телевізору. І матері своїй нічого не допомагає.

— Не повезло тобі, бідний брате, — зіткнули черевиків на ногах дівчинки в блакитному платтячку.

— А ти як живеш? — запитали брудні черевиків.

— Моя дівчинка також любить гуляти, але тато й мама навчили її трудитися, слідувати за чистотою в домі. Моя господинька не залишає мене біля порогу. Перш ніж зайти в дім, вона витре ноги, легенько розшнурує мене і, знявши з ніг, витре пилочку з мого носа м'якенькою

перекручені, носки подряпані. Моя дівчинка не лише лінується вичистити, вона лінується правильно взутися. Через це я зморщився, постарів.

Побачили блискучі черевиків заломлену шкіру на брудному черевиків, помітили брудні панчішки на ногах дівчинки і скрикнули: «Як же ти, брате, живеш у такої неохайної дівчинки?».

— А де ж мені жити? — запитали брудні черевиків. — Та й немає дівчинці в чому ходити...

— Нехай ходить боса, якщо вона така ледача! — вигукнули черевиків охайної дівчинки. — А ти їди жити до моєї трудолюбивої господиньки. Приходь, будемо разом жити. — Блискучі черевиків шепнули на вухо брудним адресу дівчинки в блакитному платтячку і вийшли із тролейбуса, а брудні поїхали далі.

Дівчинка в рожевому платтячку прийшла того дня додому, жбурнула, як завжди, свої брудні черевиків біля порогу і навіть не помила руки після вулиці, сіла за стіл їсти смачні пироги. Попоївши, почала вимагати від мами, щоб та купила їй нові черевиків.

— Я ж тобі недавно купила, — сказала мама.

— Ні! Я хочу інші! — плаксивим голосом вимагала дівчинка. — Сьогодні в тролейбусі я бачила одну дівчинку в блакитному платтячку, в якій такі блискучі черевиків, що очей не відведеш! А мої старі, погнуті, з брудними шнурками. Не хочу я їх носити! — Лінива дівчинка підбігла до дверей, де валялися залишені нею брудні черевиків і, вхопивши один із них, крикнула: — Дивись! Дивись, який страшний та брудний! — і жбурнула його з усієї сили в куток кімнати.

На другий день, як тільки лінива дівчинка їх взула і вибігла на вулицю, черевиків вирішили назавжди залишити свою господиню. Дівчинка на вулиці ганялась за м'ячем, і як тільки вона перечепилась за грудку землі, дістаючи м'яча, і впала — черевиків швиденько вислизнули з її ніг та давай шодуху тікати до дівчинки в блакитному платтячку.

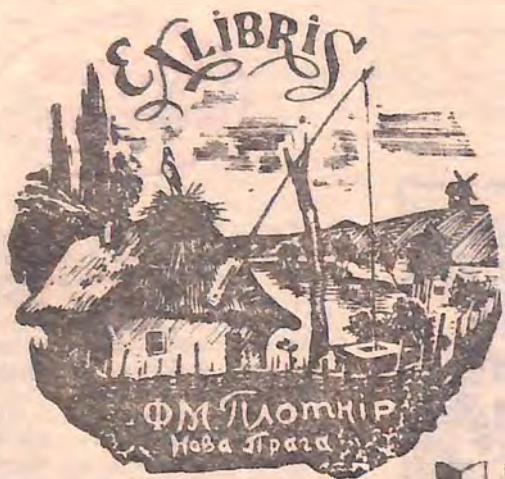
Трудолюбива дівчинка побачила бруд на черевиків, пообчищала його, вимила з усіх боків, витерла м'якою ганчіркою, просушила, а коли намастила взуттєвим кремом — вони заблищали, як нові.

Правду в народі кажуть: працюючі руки роблять чудеса. Стояли тепер обидва брати на полиці для взуття, по черзі ходили з дівчинкою гуляти, оберігали її ноги від холоду, колючок та хвороб.

А дівчинка в рожевому платтячку сиділа вдома і нікуди не могла вийти без черевиків. Старих черевиків вона не знайшла, скільки не шукала, а якби й зустріла — не впізнала б. Нових черевиків її мама не могла купити, бо всі вони, дізнавшись для кого їх купують, — відразу ховалися.

Марія БАЛАШОВА.

м. Кіровоград.

З РОДУ КНИГОЛЮБІВ

Все свідоме життя Ф. М. Плотніра пов'язане з книгою. Вона допомагала йому в його краєзнавчих пошуках. До Великої Вітчизняної Фелір Миколайович зібрав невеличку бібліотеку, та вона загинула у вирі війни. В тяжкі повоєнні роки Плотнір не забував про книги (за його словами, «щось уривав із скупого заробітку на улюблену справу»). Цю любов до книги розділила і його дружина Олександра Іванівна, яка працювала вчителькою початкових класів, а також син і дочка. З роками розлетілися діти по білому світу, працюють, мають власні сім'ї

Та всіх їх еднають не лише родинні зв'язки, а й ота непогамовна любов до книги. Їхні книжкові зібрання прикрашають екслібриси, що визначають світ їхніх захоплень.

Читачам тижневика ми пропонуємо екслібриси з колекції Ф. М. Плотніра, які розповідають не тільки про світ його захоплень, а й про біографію-книголюба. Тут і лелека на даху, й портрет Т. Г. Шевченка над родинним столом, і український народний орнамент, екслібрис з краєвидами Нової Праги.

КРАЇНА КНИЖКОВИХ ЗНАКІВ

У ПЕРЕКЛАДІ з латинської exlibris — «з книги». А більш поширено — з книг, що належать конкретній людині, установі або державній бібліотеці.

Як виготовляють цю так звану графічну книжну візитку?

Художник гравіює потрібний книголюбові сюжет на дереві, лінолеумі чи оргсклі (раніше екслібриси вирізали з міді). Потім знак тиражується друкарським способом, а вже виготовлений ярлик вклеюється на внутрішній бік книжної палітурки. Він вказує належність книги, а найголовніше — розповідає про світ захоплень, зацікавленість людини, близькі їй літературні образи та афоризми.

Найдавніший книжковий знак в Росії дослідники виявили на книгах Соловєвського монастиря. То були позначки засновника монастирської бібліотеки Досифея у 1493—1494 роках. Пізніше розвинулися екслібриси сприяли видатні російські художники. Особливого розвитку й поширення книжкові знаки набули після 1917 року, коли книга стала доступною найширшим масам громадян. Символіка екслібрисів відображає історичні віхи нового життя, вказує на професії людей, коло їхніх зацікавлень.

Володимир Ілліч Ленін робив на своїх книгах напис «Экз. Ленина», або латинню «Lenin». Вперше ж образ вождя

в екслібрисі було увічнено у 1925 році знаком для Ленінградської державної бібліотеки. Нині ленінська тематика — найпоширеніша серед книголюбів. Щороку книжкові Ленініани відбуваються в багатьох куточках нашої країни.

Тематика екслібрисів різноманітна, як і саме життя. Колекціонери навіть не мріють зібрати усі книжкові знаки в окреме видання, обмежуючи себе лише конкретними темами, співзвучними особистим захопленням. Так, останнім часом виявляється великий попит до книжкових знаків спортивної, космічної та літературної теми. В останньому випадку нагосте часто робиться на конкретні осо-

бі: «шевченкіана», «пушкініана», «есенініана» тощо. На стендах виставок можна натрапити на підбірки знаків, присвячених медицині, авіації, світові тварин... Чимало знаків відображають й безмежну тему Великої Вітчизняної війни, історії СРСР.

На всіх екслібрисах обов'язково присутній символ книги — цього найбільшого в усіх чудес світу.

Ф. ПЛОТНІР.

с. Нова Прага
Олександрійського району.

ПСИХОЛОГИ підмітили: якщо людина бачить на сцені чи екрані насильницькі дії, то мимоволі в неї виникає неусвідомлений порив їх повторити. Газети розповіли, що після демонстрації в Австрії фільму, де одному з персонажів вибили око, до клінік «поспішалися» пацієнти з подібними травмами. Так само й під час музичних програм: якщо виконавець на сцені гне в дугу мікрофон і верещить до зриву, у залі тріщать крісла і рвуться голосові зв'язки. Особливо сприйнятлива до наслідування агресивних проявів психіка підлітків.

Бенгальські вогні на борту «голландця»

Значна частина публіки й критиків через це виступає проти року, й зокрема — такого його відгалуження, як «важкий метал», додаючи до аргументів «проти» ще й «отупіння від аеродромної сили звуку», «астматичні спазми від диму», «дикунські рухи й костюми» і т. п. — ви, звичайно, вдосталь начиталися таких відгуків, як і протилежних: «Рок — це все на світі!». Я сама не висловлювала ні захоплення, ні невдоволення рок-концертами, оскільки давно на них не була. Тому мій погляд на виступ рок-групи «Контакт» (керівник Костянтин Пилипюк) із обласної філармонії можна вважати свіжим.

Знайомий порадив: сідай у перших рядах, увесь звук ітиме на останні, а тут буде ніби мертва зона. Ліве вухо в мене відмовило на третій пісні, а на четвертій почало несамовито калатати серце. Пригадала легенду про «Летючого голландця» — корабель, з якого безслідно зникали моряки. Виявляється, вони гинули від інфразвуку, який утворювався тоді, коли ритми хвиль різко не співпадали з біоритмами людського організму. Робота серця розладнувалася, люди охоплювала неусвідомлена тривога, вони металася по палубі, не розуміючи, що з ними, нічого довкола не чути й не бачили і зрештою опинялися за бортом... Бухання ударних інструментів цілком спроможне конкурувати навіть зі штормом. Чого ж дивуватися, що хлопчики у залі стали пританцьовувати, підстрибувати й вимахувати руками? Цілком фізіологічне явище на такому акустичному фоні (добре, що тут води нема!), рух допомагає організму легше переносити цю музику. А пишуть — «хуліганство»...

Поважна дама в службовому кітелі з вишитою лізою, очевидно, теж так думала, бо зробила спробу посадити хлопців, що дало секундний ефект.

Ближче до середини концерту я адаптувалася і практично перестала думати, чи є тут мелодія, чи є зміст у тексті. Відчувала себе, як у поїзді: колеса настільки стукотять, а ти наче й не чуєш, дивися, як пробігають за вікном намістники вогнів... Цілком спокійно спостерігала за грою снопів світла в кольоровому тумані, за спалахами майже нафтових фонтанів на сцені, за бенгальськими вогнями на балконі і міркувала про своє. А пишуть — «вибиває з голови усі думки»...

Вже ближче до кінця увага знову повернулася до пісень і музики. Вслухалася у слова, стежила за ін-

ТІЛЬКИ Й УСЬОГО: ПРИДИВИТИСЯ УВАЖНО

Ми приїхали в Кіровоград на початку нової творчої половини в біографії нашого театру. Відбувається непростий пошук власної лінії, пошук нових доріг до глядача. У цьому сезоні колектив очолює режисер Б. Н. Голубицький.

Визначилася заманлива творча перспектива створення на базі нашого театру центру пропаганди російської класичної спадщини. В Орлі є театри ляльок і юного глядача — вони теж увійдуть до єдиної системи виховання юних засобами сценічного мистецтва. Вже кілька місяців діє в нашому місті театральнопедagogічний центр...

Якраз із нашими гастрольями у Кіровограді співпав Всесоюзний семінар з проблем естетичного виховання. Ми теж запрошені взяти в ньому участь.

Працюватимемо під час гастролей на двох площадках — в театрах імені М. Л. Кропивницького і ляльковому. У гастрольному репертуарі — тринадцять найменувань, десять з них призначено для основної сцени, три складуть афішу театру-супутника «Наші співбесідники» (це свого роду творча лабораторія, «експериментальний цех» нашого театру). Гастрольний репертуар вже було надруковано в «Молодому комунарі», тому зупинюся тільки на деяких виставах. Серед них варто назвати «Мандат» за М. Ердманом та «Плюшеву мавпочку в дитячому ліжечку» за М. Яблонською, якими відкрили гастролі. Обидві п'єси — з літературної спадщини, що повертається до нас нині.

Наша постановка «Мандата» (режисер Б. Н. Голубицький) — одна з перших у країні після довгої несправедливої перерви. Навесні 1925 року ця комедія мала шалений успіх на

струментовкою, за манерами артистів. Стала ловити себе на тому, що мені подобаються вокаліст, лідер-гітарист, подобаються музичні соло (крім того, що на ударнику), подобаються костюми із запозиченою з рицарського обладунку «біжутерією».

А вийшовши із залу, виявила, що й увесь концерт викликав приємні емоції, хороший настрій. Його трохи погасив міліціонер, показавши одібраний у глядача ланцюжок уже не з рицарського, а з собачого арсеналу: «Ми в залі не тільки для того, щоб угадувати хлопчиків, котрі схоплюються з місць і затуляють сцену решті глядачів чи розпорюють стільці.

Ми й для того, щоб вони в екстазі не пустили в хід оцей ланцюг не тільки на концерті, а й після нього».

У чому ж зайвий раз переконалася після контакту з «Контактом» — не можна про рок писати лише як про музику у відриві від видовищної сторони і реакції залу — вони є невід'ємною частиною жанру. І такими словами, як цитувала напочатку (тільки так — або ні) — теж не можна. Треба писати все як є, не роздмухувати вогонь: рок-хвиля, мова, захоплення маси молоді... Які там маси: зал філармонії був заповнений на дві третини, а особливо активних підлітків у шипованих напульсниках було два-три десятки... Н. ДАНИЛЕНКО.

О. НЕСТЕРОВА,
заслужений працівник культури
РРФСР, помічник головного
режисера з літературної частини
Орловського драматичного театру імені І. С. Тургенєва.

На знімку: сцена з вистави театру «Таємниця дзеркала» за І. Бунінім.

ПОНЕДІЛОК

6 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

16.05 — «Сторінки історії». В. Кудрявцев. До 100-річчя з дня народження. 16.40 — Новини. 16.45 — «Портрет сучасника». Прем'єра док. телефільму «Зерно рожевої пшениці». 17.35 — Прем'єра

мультфільму «Казка про царя Салтана». 18.30 — «В майстерні художника». В. Кликов. 18.45 — «Сьогодні у світі». 19.05 — «Я люблю тебе, життя». Телевізійний фотоконкурс. 19.10 — Назустріч XIX Всесоюзній партійній конференції. Обговорюємо Тези ЦК КПРС. 19.40 — Новини. 19.45 — Прем'єра фільму-вистави Державного Малого театру СРСР «Іван».

Автор А. Кудрявцев. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Продовження фільму-вистави «Іван». 23.25 — «Сьогодні у світі». 23.35 — «Музична скарбниця». Романти на вірші О. Пушкіна у виконанні І. Архипової.

УТ

УВАГА! Профілактика рес-

публікаційської радіорелейної магістралі до 18 години.

18.00 — «Вітер мандрів». Зустріч вихованців клубу юних моряків з курсантами Херсонського морехідного училища. 18.30 — Г. Канчелі. Симфонія № 5. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Час ршень — час дій». Чому зникають майстри? 20.00

— Телепортарена. 20.30 — На трибуну XIX Всесоюзної конференції КПРС. Думка делегата. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Все про кіно. 23.00 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

18.00 — Новини. 18.15 — Народні мелодії. 18.25 —

Футбольний огляд. 18.55 — «Служу Радянському Союзу». 19.55 — Реклама. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Міжнародна панорама. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Заключний концерт фестивалю, присвяченого 85-річчю з дня народження народного артиста СРСР А. Хачатуряна. 23.50 — Новини.

ВІТОРОК

7 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — А. Кудрявцев. «Іван». Фільм-вистава Державного Малого театру СРСР. В перерві — 9.50 — Новини. 11.35 — Очевидне — неймовірне. 15.30 — Новини. 15.45 — Програма Бурятського телебачення. Проблеми озера Байкал. 16.35 — Концерт Державного ансамблю народного танцю Азербайджан-

ської РСР. 17.05 — Новини. 17.10 — «Откуда есть пошла...». Вілія витока російської культури. 18.45 — «Сьогодні у світі». 19.05 — Знайомтесь: делегати XIX Всесоюзної партійної конференції. 19.50 — «Сучасність». Тележурнал. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Прем'єра док. фільму «Справа про викрадену скрипку». 23.20 — «Сьогодні у світі». 23.30 — Хвилини поезії. Вірші О. Пушкіна. 23.40 — Прем'єра док.

фільму «Клику живих». Про історію дзвону в Росії.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Сонячне коло. 9.45 — Все про кіно. 10.55 — Доброго вам здоров'я. 11.25 — Для дітей. «Азбука добра». 11.55 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Телефільм «Аламис». 17.10 — «Наука і час». 17.40 — Циркова програма. 18.15 — «День за днем». (Кіровоград). 18.30 — Телефільм «Історія

видишки, яка не відбулася» (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Театральне фоно. (Кіровоград). Орловський драматичний театр ім. І. С. Тургенєва. 20.30 — Концерт духової музики. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Худ. фільм «Молода дружина». 23.20 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 —

Татарські народні пісні співає А. Файзрахманов. 8.40 — Французька мова. 1 рік навчання. 9.10 — Науково-популярні фільми. 9.50 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.20 — «Дім Бернарди Альби». Худ. телефільм. 11.50 — Прем'єра док. фільмів «Науково-методичне забезпечення системи політичного навчання». «Аспіранти». 12.30 — Фільм — дітям. «Доля барабанщика». 1 серія. 13.35 — Новини.

13.40 — Денний сеанс повторного телебачення. «Карастоянови». Худ. телефільм. 1 серія. 18.00 — Новини. 18.15 — «...До шістнадцяти і старші». 19.00 — Кіноафіша. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — Уроки теніса. Передача 1. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Таллінські дні моди». 22.45 — Новини. 22.55 — Музична передача «Ранкова пошта» (повтор).

СЕРЕДА

8 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Казка про царя Салтана». Мультфільм. 9.30 — Клуб мандрівників. 10.30 — Новини. 10.40 — Вперше на екрані ЦТ. Худ. фільм «Русь споконвічна». За однойменним романом В. Іванова. 1 серія. 15.30 — Новини. 15.45 — Виступ народної сільської капели «Вільня». «Подолати себе». Про любовітєв бігу. 16.20 — Новини. 16.25 — «П'ятирічка».

діла і люди. Прем'єра док. фільмів «Степанаванські кооператори. Наш друг велосипед». «Вони повернуться». 17.15 — «Здрастуй, музику!». Мультфільм. 18.20 — «Виток». Про стародавній російський живопис. 18.45 — «Сьогодні у світі». 18.55 — Назустріч XIX Всесоюзній партійній конференції. Історія. Література. Суспільство. Передача 1. 19.40 — Вперше на екрані ЦТ. Худ. фільм «Русь споконвічна». За однойменним романом В. Іванова. 1 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Про-

жектор перебудови. 21.50 — Зустріч першого секретаря Кіровського обкому КПРС С. Осмініна з молоддю. 23.05 — «Сьогодні у світі». 23.15 — «Шоу? Ні, контакт».

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Док. фільм «Наказ». 10.10 — 3 концерти джаз-фестивалю «Донецьк-88». 11.00 — Село і люди. 11.30 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Док. фільм «Лист». 17.00 — Агрозпром: проблеми і пошуки. Молодість села. 17.30 — «Ти

моя пісню». Фільм-концерт. 17.45 — «Барви, невідкладні часу». Вистава. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.40 — Наші довідки. (Кіровоград). 18.45 — Телефільм. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Запрошення до танцю. 20.10 — До XIX Всесоюзної конференції КПРС. «Звірямо час». 20.40 — Телеафіша. Погода. (Експрес-інформація). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Вперше на екрані УТ. Відеофільм-ви-

става «Пам'ять». 23.10 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — «Джереда». 8.50 — За безпеку руху. 8.55 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.25 — Науково-популярні фільми. 10.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 10.35 — «У злагоді з природою». Док. телефільми «Ми тут живемо». «Земля рідна». 11.25 — Мультфільми. 11.55 — Поезія. А. Жигулін. 12.30 — Фільм — дітям. «Доля барабанщика». 1 серія. 13.35 — Новини.

рабанщика». 2 серія. 13.35 — Новини. 13.40 — Денний сеанс повторного телебачення. «Карастоянови». 2 серія. 17.50 — Новини. 18.05 — Сільська година. 19.05 — «Крупним планом». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Музичний кіоск. 20.45 — Уроки теніса. Передача 2. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Прем'єра док. фільму «Портрет Радянського Союзу». Виробництво США. 5 серія «Прибалтійський стиль». 6 серія «Земля меча і орала». 23.25 — Новини.

ЧЕТВЕР

9 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Вперше на екрані ЦТ. Худ. фільм «Русь споконвічна». 1 і 2 серії. В перерві — 9.55 — Новини. 11.10 — Зустріч першого секретаря Кіровського обкому КПРС С. Осмініна з молоддю. 15.30 — Новини. 15.45 — «Сучасне обличчя Португалії». К. Ананіс. 16.05 — «Ді-

ла і турботи агропрому». Прем'єра док. телефільмів «Суєта навколо «крота». «Живе срібло». 16.40 — «Спорт і особистість». О. Медвідь. 17.10 — Новини. 17.15 — Композитор Володимир Кобекін. Сторінки творчості. 18.00 — «...До шістнадцяти і старші». 18.45 — «Сьогодні у світі». 19.05 — Назустріч XIX Всесоюзній партійній конференції. Історія. Література. Суспільство. Передача 2. 19.50 — Новини. 19.55 — Вперше на

екрані ЦТ. Худ. фільм «Русь споконвічна». 2 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — С. Рахманінов. «Літургія Іоанна Златоуста». Виконує Московський камерний хор під керівництвом В. Мініна. 23.05 — «Погляд».

УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Народна творчість. 17.05 — Республіканська фізико-математична школа. 17.40 —

Концерт духової музики. 18.10 — Вперше на екрані УТ. Науково-популярний фільм «Морський інженер Борис Малинін». 18.30 — Концерт. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — В. Бойко. «Недоказово». 20.15 — Вокальний цикл В. Васнера. «Всім поезій А. Ахматової». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.20 — Новини.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Концерт ансамблю народної музики «Прілепки». 8.50 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.20 — Науково-популярні фільми «Доша поета». «Подорож до Коломни». 10.00 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 10.30 — Музична передача для юнацтва. 12.45 — Фільм — дітям. «Доля барабанщика». 3 серія. 12.50 — Новини.

13.55 — Денний сеанс повторного телебачення. «Карастоянови». 3 серія. 18.00 — Новини. 18.10 — Лауреати Міжнародного конкурсу імені П. Чайковського. В. Постнікова (фортепіано). 19.00 — Клуб мандрівників. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — Уроки теніса. Передача 3. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Футе». Худ. фільм. 23.25 — Новини.

П'ЯТНИЦЯ

10 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Русь споконвічна». Худ. фільм. 2 серія. 9.40 — Мультфільм. 9.50 — Новини. 9.55 — «Живи, Земле!». Екологічна програма. 15.30 — Новини. 15.40 — Програма Магаданської студії телебачення. «Час великої справи». 16.40 — Прем'єра худ. телефільму «Тигр снігів». 17.45 — «Чого і чому?». Передача

для дітей. 18.15 — Наука. теорія, експеримент, практика. 18.45 — «Сьогодні у світі». 19.05 — Прем'єра док. фільму «Суголося». Про старовинну духову музику. 19.30 — Перебудова: проблеми і рішення. Обговорюємо Тези ЦК КПРС до XIX Всесоюзної партійної конференції. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Після-88. 22.10 — Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна ФРН — збірна Італії. В перерві — 23.00 — Відкриття чемпіонату. По за-

кінченні — 00.05 — Сьогодні у світі.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Музичний фільм «Купальниці». 9.45 — Відеофільм-вистава «Пам'ять». 11.00 — Док. фільм «Через н'яте роки». 11.15 — Молодіжна студія «Гарт». 12.45 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — «Казки персидського базару». Валетна вистава для дітей. 17.35 — Скрипковий мініатюр. «Він та вона». 17.50 — Кінопрограма «Міста і лю-

ди». «Грозний. Парну — спорт. Мсто». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.40 — Телефільм «Право на постріл». (Кіровоград). 20.25 — На трибуну XIX Всесоюзної конференції КПРС. «Думка делегата». 20.40 — Телеафіша. Погода. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Худ. фільм «Василь Буслаєв». 23.05 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 —

«Мені наснилась музика». Фільм-концерт. 8.50 — «Дім, який збудував Джек». Мультфільм. 9.00 — Англійська мова. 1 рік навчання. 9.30 — Науково-популярні фільми «Метелики високогір'я». «Скільки коштує пейзаж?». 10.10 — Англійська мова. 2 рік навчання. 10.40 — «Міста і роки». Прем'єра док. фільмів «Мангіншак. Дорожні нотатки». «Юканд — місто книжков». 11.20 — «Хорошов». 11.50 — «Футе». Худ. фільм. 13.25 — Новини. 13.30 — Денний сеанс повторного

телефільму «Карастоянови». 4 серія. 18.00 — Новини. 18.15 — Автограф. Літературна вікторина для старшокласників. 19.30 — «Для всіх і для кожного». Проблеми охорони навколишнього середовища в Ростовській області. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Реклама. 20.20 — Співає М. Мінцаєв. 20.45 — Уроки теніса. Передача 4. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Ілюзіон». Худ. фільм «Степан Разін». 00.00 — Новини.

СУБОТА

11 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.40 — Прем'єра док. телефільму «Весна життя». 9.25 — Відкриття чемпіонату Європи з футболу. 9.40 — Матч збірних команд ФРН та Італії. 2-й тайм. 10.30 — «В країнах соціалізму». 11.00 — До XIX Всесоюзної партійної конференції. 12.00 — «Я люблю тебе, життя». 12.05 — «Для всіх і для кожного». 12.35 — Прем'єра док. телефільму «Що в імені тобі моє...». Про одного з піоне-

рів розробки основ космонавтики — Ю. Кондратюка. 13.25 — «Наші сучасники». Худ. телефільм «При відчинених дверях». 1 серія. 14.30 — Новини. 14.40 — 2 серія худ. телефільму «При відчинених дверях». 15.45 — «Очевидне — неймовірне». 16.45 — «Роки, покоління, пісні». 17.30 — Прем'єра док. телефільму «Подорож по Московському Кремлю». 18.00 — «Прощу слова». Виступ письменника А. Адамовича. 18.15 — Головна редакція міжнародного життя представляє: «9-а студія». 19.15 — Новини. 19.20 —

«Сім'йний екран». Художній фільм «Вінок сонетів». 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — В суботу ввечері. «Телевізійне знайомство». Микита Михалков. 23.15 — Новини. 23.25 — Прем'єра док. телефільму «Храм».

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — Худ. фільм «Лідер». 11.10 — «Льодова фантазія». 11.50 — На шляхах республіки. Погода (Експрес-інформація). 11.55 — Для школярів. «Варіант»

13.40 — Новини. 13.55 — Музичний фільм «Українські посиденьки». 14.35 — Доброго вам здоров'я. 15.20 — С. Рахманінов. «Симфонія № 2». 16.20 — «Поговоримо відверто». Нелетні дитячі долі. 16.45 — Естрадний ритм. 17.00 — Суботні зустрічі. Розвиток народного мистецтва. 18.30 — Кіноафіша. Погода (Експрес-інформація). 18.35 — «Сатиричний об'єкт». 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Сонячні кларнети». Самодільні художні колективи Чернівецької області. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 —

Прожектор перебудови. 21.50 — Світ кінофантастики. Худ. фільм «Заповіт професора Дуелля». 23.30 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Софія Київська». 9.00 — «Здоров'я». 9.45 — «У світі тварин». 10.50 — Діалог з комп'ютером. 11.35 — «Людина. Земля. Всесвіт». 12.40 — Вєсіді про російську культуру. 13.15 — «Музичний портрет». Г. Гендель. 14.15 — Мультфільми. 14.45 — Прем'єра док. фільму

«Матенадаран». Фільм 5 «У сльві вранішніх променів», фільм 6 «Рапок світла». 15.45 — «І життя, і слози, і любов». Худ. фільм із субтитрами. 17.25 — Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Данії — збірна Іспанії. 19.20 — Легка атлетика. Міжнародні змагання пам'яті братів Знаменських. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Концерт з творів К. Караєва. 22.30 — Екран зарубіжного фільму. «Офіцери». (НДР). 23.55 — Новини.

НЕДІЛЯ

12 ЧЕРВНЯ

ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — Мультфільм «Казка про старий кедр». 9.30 — Тираж «Спортлото». 9.30 — «Будинки». 10.00 — «Служу Радянському Союзу». 11.00 — Музична передача «Ранкова пошта». 11.30 — «Це ви мовите». 12.15 — «Срапаш». 12.35 — Хвилини поезії. 12.30 — «Музичний кіоск». 13.00 — До XIX Всесоюзної партійної конференції. Сіль-

ська година. 14.00 — «Здоров'я». 14.45 — Театр юного глядача. Прем'єра телефільму «Зимова казка». За п'єсою В. Шекспіра. 16.20 — Фантастика в мультплікації. 16.40 — Міжнародна панорама. 17.25 — Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Англії — збірна Ірландії. 1-й тайм. 18.15 — «Прощу слова». Виступ поета К. Ваншеніна. 18.30 — Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Англії — збірна Ірландії. 2-й тайм. 19.20 — Новини. 19.30 — Вперше на екрані ЦТ. Худ. фільм «Підсудний». За

повістю В. Васильєва. 21.00 — «Час». 21.40 — «День весни». Пісні С. Туликова. 22.10 — Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Голландії — збірна СРСР. У перерві — 23.00 — Новини.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — «На хвилі дружби». 10.30 — Студія «Золотий клінок». 11.30 — Кіноекран ДАІ. Погода (Експрес-інформація). 11.35 — Художня панорама. 12.20 — Концерт з творів Ф. Шопена. 12.50 — Но-

вини. 13.05 — Мультфільм на замовлення. 14.20 — Співає народна артистка СРСР С. Ротару. 15.00 — «Село і люди». 15.30 — «Ви нам писали». Муз. передача за листами глядачів. 16.00 — Слава солдатів. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 17.00 — Курсом перебудови. Обговорюємо Тези ЦК КПРС до XIX Всесоюзної партійної конференції. 17.30 — В Шекспіра. «Король Лір». Вистава 1900 — Актуальна камера. 19.35 — Продовження вистави «Король Лір». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Худ.

фільм «Незакінчена п'єса для механічного піаніно». 23.35 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку ставай! 8.15 — Програма «Думка». «Наш сад». 8.50 — Кіноальманах «Горизонт». 9.00 — «Портрети». А. Фет. 10.10 — «На урок до вчителя...». Урок В. Шаталова. Передача 3. 10.40 — Науково-популярні фільми про національні види спорту. 11.10 — Основні економічних знань. Тележурнал «Агро». 11.40 — Життя видатних людей. Ака-

демік М. Бурденко. 12.15 — «Навколо світу». 13.15 — «Якщо вам після...». 14.00 — «Що? Де? Коли?». Телевікторина (повтор). 16.00 — Прем'єра док. телефільму «О. Островський». 16.30 — «Дівої особи». 18.00 — «Світ лялькового театру». 18.50 — «Зелене ведмежа». Мультфільм. 19.00 — Телевізійний музичний абонемент. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Легка атлетика. Міжнародні змагання пам'яті братів Знаменських. 21.00 — «Час». 21.40 — «Мати Марія». Худ. фільм. 23.30 — Новини.

Юрій МАРТ

Лекція

Гумореска

— Раз, два, три... Як чуєте? А на задніх рядах? Я сьогодні вже восьму лекцію читаю. От вам і наслідки. Вибачайте, але буду сипіти прямо в мікрофон. Отже — тема: «Боротьба з нетрудовими доходами». Я, головним чином, зупинюсь на розкраданнях. Спокійно, товариші. В цьому питанні багато хто плутається. Тільки назвеш тему — зразу ж іронічні репліки: «Не на тих напали, у нас, мовляв, і красти нічого...». Товариші глибоко помиляються: навіть там, де все вже розтягли, ще чимало чого залишилось. Тільки не всі знають — чого саме. А у мене — фактичний матеріал. Живі приклади. Узагальнення, якщо хочете.

Янапетов, який навмисне сів у задньому ряду і вже вибрав підходящу позу, щоб непомітно впасти в сон, при цих словах враз стрепенувся.

— Розкрадають у нас — що? Все. І якщо сьогодні щось погано лежить в одному місці, завтра це щось» прекрасно вляжеться в іншому. Я тут перед лекцією поспілкувався. Виявляється, у вас на горіщі валяються старі кульмани. І нові — теж. Дивуюсь, як ця думка нікому в голову не прийшла, адже з 29 великих креслярських дошок виходить прекрасний дачний будиночок! Або взяти пантографи з цих кульманів...

Янапетов і сам не помітив, як в лівій руці опинився зошит, а в правій — олівець. Дивуючись, як це, дійсно, він сам до цього не подумався, Янапетов швидко занотував лекторську ідею.

— А тепер — про дефіцит, — продовжував лектор. — Он товариш в задньому ряду щось конспектує. — І лектор поглядом коршуна впersя в Янапетова. «Все, — похолов той, — зараз спить, що записав і все». — А чим конспектує? Простим олівцем. А коли ви востаннє бачили (і де саме?) в продажі олівець? Ото ж!.. Словом, ті з вас, хто думає, що потягти нічого, хоча б частково, а помиляються...

Пополотніле обличчя Янапетова залилось рум'янем. Але він заповідливо кивнув лектору, як одностайно і рішуче перегорнув сторінку. Олівець не вгавав. Повільно інформація затопила зошит.

Гумки, ватман, міліметровка, чорна і кольорова туш... Ціни — магазинні, з-під прилавка, з-під полиці... Хто за чим ганяється — і кому що пропонували. Що є тут — і чого нема в сусідніх містах. Що є в сусідніх містах — і чого нема тут...

Лекція закінчилась під бурхливі оплески. Янапетов мало не переаплодував увесь зал. Програма на найближчий період життя була готова. Але раптом холодом пройняла думка, від якої аж серце в шпарі зайшло: а що як ті, хто планує і розподіляє, зразу ж після лекції вживуть негайних заходів? І скрізь усе буде, і... рухнуть блискучі плани.

А втім, — Янапетов уважним поглядом окинув зал, — їх, тих, хто планує і розподіляє, як і завжди, на цій лекції не було...

У путях спрута.

Мал. В. КОЛІСНИЧЕНКА.

МІКРОСЮЖЕТИ

ТРАНСПОРТНИЙ ПАРАДОКС

Вплив «на коня», а потім у заграбованій машині.

СКЛЕРОЗ

Хороше враження залишив, а ось де саме — вабав.

ЕСТЕТ

Мав неабиякий потяг до прекрасного... життя.

РЕЗОНАНС ЗАПИТАННЯ

Одного недільного дня, запрягавши на горизонті відпочиваючих, молодий Дубок заклопотано прошепелів до стрункої Берізоники...

— Чи доживем до по-неділка?!

МАЙЖЕ ЗА Ю. ЦЕЗАРЕМ

Прийшов, побачив... переманив до своєї команди.

ВІДКРИТЕ ПИТАННЯ

Новозведений будинок з недоробками здати можна. А надшерблену пляшку?..

Борис СЛЮСАР.
м. Світловодськ.

«АХІЛЛЕСОВІЙ П'ЯТІ» ВІДПОВІДАЮТЬ

«Смітник під великим дахом»

Так називався гострий сигнал про несприятливі, м'яко кажучи, побутові умови в гуртожитку тресту «Кіровоградбуд» («Молодий комунар» від 6 лютого). На критику надійшла відповідь від заступника керуючого трестом А. В. ПОЛУДНЯ:

— Недоліки, про які мовилося у газеті, підтвердилось. Згаданий гуртожиток не пристосований для проживання сімей, тому прийнято рішення до кінця року повністю відселити сім'ї, а заселити гуртожиток однаками.

Торік і позаторік гуртожиток ремонтувався: кухні, туалети, вмиральники, сходи. Замінено було також сантехнічне обладнання, газові плити. Не раз викликали санітарно-дезінфекційні доpomогти нам вивести гризунів.

Однак самі мешканці гуртожитку не беруть його. Комірчини закидані сміттям, в каналізацію викидаються картопляні лущайки, ганчір'я, консервація. Доводиться по кілька разів на день прочищати каналізацію. Тільки високий рівень культури мешканців дозволить нам розв'язати повністю проблему. Нині трест переселяє сім'ї у малосімейні гуртожитки.

УСМІШКА

У кожного свій прогноз

Весняне сонечко ніжало своїм теплим поглядом вже зазеленілі газони та дерева, висотні будівлі нового мікрорайону, завантажену транспорт вулицю, ранніх перехожих і гурт людей, який стояв біля автобуса.

Сім'я Золотніків була в повному складі — Іван Петрович з Мариною Пилипівною та шестирічним сином Олегом. Вони були в плащах та гумових чобітках. Із сумки в Марини Пилипівни виглядала парасолька.

Трошки далі Ігор Цепенко в ондатровій шапці і японській хутрянній курці розмовляв з Настею Плузник. Вона була зодягнена легко: босоніжки, вельветовий сарафан, непокрита голова.

Збоку від гурту Наталка Семенець в демісезонному австрійському пальті, у шкіряних рукавичках обговорювала з Антоніною Камлук її новий фінський спор-

тивний костюм зеленого кольору.

— Ну що, всі вже зібрались? — вигукнув з автобуса молодий екскурсовод у блакитній футболці і вітчизняних кросовках. — Прошу сі-

тивний костюм зеленого кольору. Колектив співробітників міської метеорологічної станції виїжджав на екскурсію за маршрутом вихідного дня в сусіднє містечко Верхньоріччя.

Володимир ПОЛІЩУК.
м. Кіровоград.

МІЩАНИН

Він живе за праведним законом: «Береженого й бог береже». Хулігана обходить з поклоном — Свою хату з ножом стереже.

ТОЧКА ЗОРУ

Засвоїв лиш одну він точку зору: «А що я з цього матиму до двору?».

Микола ЗОЛОТАРЕНКО.

с. Ганно-Требинівка,
Устинівський район.

ЗІРВАВСЯ

Іде Данило Загинайло, вудильськом махає, А з торбини здоровенний короп виглядає. І кожному розкаже, розводить руками: Мовляв, зірвався з гачка важчий на три кілограми.

Коли глип — йому назустріч сусідка Оксана, З ним вона стояла в черзі біля «Океана». Позичав у неї гроші на рибу Данило. Жаль, на того, що зірвався, — грошей не хватило.

Анатолій ВИСОЦЬКИЙ.

м. Кіровоград.

сцена
екран
арена

Увага! Вперше в нашому місті проводиться конкурс краси. Пого організатор — ВДФСТ профспілок пропонує кіровоградцям та гостям міста завітати на свято краси, грації, здоров'я, яке відбудеться сьогодні, 4 червня о 18 годині в будинку культури Компанійця. У програмі свята — показ мод, виступи спортсменів з показовими вправами, кращих колективів художньої самодіяльності.

Далеко за межами соціальної Молдови славиться мистецтво академічного народного ансамблю танцю «ЖОК». 7 і 8 червня укладений колектив виступає на сцені обласної філармонії. Початок концертів о 18 годині.

9 червня кіровоградці матимуть змогу познайомитися із своєрідним мистецтвом Державного чукотсько-ескімоського ансамблю «Ергирон». Концерт якого відбудеться в приміщенні обласної філармонії о 19 годині 30 хвилин.

У червні глядачів та чекає багато кінопрем'єр, на численні замовлення любителів кіно у кіно клубі «Екран» вперше демонструватиметься художній фільм західнонімецького режисера Р. Фасбіндера «Нудьга Вероніки Фоссе». Початок о 18 годині 40 хвилин в приміщенні обласної наукової бібліотеки імені Крупської.

Редактор
Ю. СЕРДЮЧЕНКО

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМ України.

На українському мові.

НАША АДРЕСА:

316050,

МПС,

м. Кіровоград,

вул. Луначарського, 36.

Телефони:

редактора — 2-54-26; заступника редактора — 2-29-92; відповідального секретаря — 2-27-65; відділів: комуністичного виховання — 4-66-78, 4-64-21; номсомольського життя та економіки — 2-04-84; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Газета виходить по суботі.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БК 06147. Індекс 61103.
Зам. № 251. Тираж 57167.

Над номером працювали: художник — О. Босий, складач машинного набору — М. Мушківський, складачі вручну — Л. Урсаленко, Н. Старостіна, коректори — Л. Коваленко, Л. Сердюченко, лінограф — О. Щербина; друкарі — В. Виноградов, В. Цонев, В. Довгий, відповідальний черговий — Ю. Яровий.